

ภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
(ส่วนกลาง)

พันโทหญิง มนไท จันทร์ทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ.2556

Debt of Staff of Internal Security Operations Command

LT.COL. Montai Janthong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economic

Department of Economic

Faculty of Economic, Dhurakij Pundit University

2013

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)
ชื่อผู้เขียน	พันโทหญิง มนต์ จันทร์ทอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. จูติเทพ สิทธิยศ
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ต้องการศึกษาภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการเลียนแบบ ว่ามีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินหรือไม่ นอกจากนี้ ยังต้องการศึกษาว่าบุคคลมีเหตุมีผลตามที่เศรษฐศาสตร์สายหลักตั้งข้อสมมติหรือไม่ การศึกษานี้ใช้วิธีการออกแบบสอบถามบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร(ส่วนกลาง) จำนวน 320 ตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลในรูปร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการเลียนแบบด้วย Chi-Square Statistic ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน แต่รายจ่ายซึ่งเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. นอกจากนี้ การศึกษานี้พบว่า พฤติกรรมการเลียนแบบมีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน สำหรับการทดสอบว่ามนุษย์มีเหตุมีผลตามที่เศรษฐศาสตร์สายหลักตั้งข้อสมมติหรือไม่นั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ไม่ได้มีความเป็นเหตุเป็นผลตามที่เศรษฐศาสตร์สายหลักตั้งข้อสมมติ การศึกษานี้ขอเสนอแนะว่า ในการแก้ไขปัญหาภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสำคัญกับปัจจัยทางเศรษฐกิจมากกว่าปัจจัยส่วนบุคคล และควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อที่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เห็นและอาจทำตามตัวอย่างที่ดี

Thesis Title	Debt of Staffs of Internal Security Operations Command (Main Center)
Author	LT.COL. Montai Janthong
Thesis Advisor	Thitithev Sitthiyot, Ph.D.
Department	Economics
Academic Year	2013

ABSTRACT

This study examines factors relating to debt of staffs of Internal Security Operations Command (Main Center), namely, personal factors, economic factors, and imitating factors. In addition, it tests an assumption in traditional economics stating that humans are rational. This study uses questionnaire in order to ask 320 staffs of ISOC and analyzes data using percentage, mean, and standard deviation as well as Chi-Square statistic to test hypotheses regarding the relationship between debt and personal factors, economic factors, and copying behavior of those staffs. It finds that personal factors are not related to debt while expenditure which is an economic factor and copying factors are related to debt of those staffs. Furthermore, this study finds that the sample of 320 staffs do not behave according to rational assumption imposed by traditional economics. This study suggests that in order to mitigate the problems of debt of staffs of the ISOC, the ISOC executives should put more emphasis on economic factors rather than personal factors and should not overlook copying behavior since it is related to debt of their staffs. This could be done by showing their subordinates good examples about consumption behavior so that their staffs would realize and, may be, follow suit.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้า เรื่องภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน
ราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือ การให้
คำปรึกษา ตลอดจนข้อเสนอแนะอย่างดียิ่ง จาก ดร. จูติเทพ สิทธิยศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ และข้อคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้ศึกษา
รู้สึกเป็นเกียรติ และซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้บังคับบัญชา และบุคลากรในกองอำนาจรักษาความมั่นคง
ภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ที่สละเวลาอันมีค่า ได้กรุณาตอบแบบสอบถามการศึกษาในครั้งนี้
รวมทั้งข้าราชการ และบุคลากรส่วนแผนและกิจการมวลชน สำนักกิจการมวลชนและสารนิเทศ
กองอำนาจรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ที่ให้การสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ให้ลุล่วง
เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ คณะเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิตทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจตลอดมา

สำหรับคุณค่าที่ยิ่งใหญ่ของการศึกษานี้ ขอกราบบูชาพระคุณ บิดา มารดา คุณครู
อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

และท้ายสุดนี้ ขอผิดพลาดใด ๆ ที่ปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขออภัยไว้
แต่เพียงผู้เดียว

มนไท จันทร์ทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	8
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	8
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	9
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.2 ทฤษฎีการบริโภคภายใต้สัมพัทธ์.....	15
2.3 แนวคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เชิงจิตวิทยา (พฤติกรรม).....	17
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	30
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	30
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	31
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	32
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการศึกษา.....	39
4.1 ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล.....	39
4.2 ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจ.....	46
4.3 ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาพฤติกรรมเลียนแบบ.....	51
4.4 ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์.....	58
5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	64
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	64
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	69
5.3 ข้อจำกัดของการศึกษาและแนวทางการศึกษาในอนาคต.....	70
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	75
ประวัติผู้เขียน.....	82

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 การเปรียบเทียบ รายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือน ปี 2545-2554.....	2
1.2 ตารางร้อยละของครอบครัวข้าราชการที่มีหนี้ และจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อ ครอบครัวที่มีหนี้จำแนกตามประเภทและระดับตำแหน่ง (ปี 2553).....	5
1.3 การเปรียบเทียบร้อยละของครอบครัวข้าราชการที่มีหนี้และจำนวนหนี้สิน เฉลี่ยต่อครอบครัวที่มีหนี้ ปี 2549-2553.....	5
2.1 สรุปการทบทวนงานศึกษาเกี่ยวกับหนี้สินในอดีตที่เกี่ยวข้อง.....	26-29
4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) จำแนกตามสถานภาพ ส่วนบุคคล.....	40-41
4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะหนี้สินของกลุ่มตัวอย่างบุคลากร ในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง).....	43
4.3 จำนวนและร้อยละข้อมูลด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรใน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง).....	46-47
4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับภาวะหนี้สินของกลุ่มตัวอย่าง บุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)....	48
4.5 จำนวนและร้อยละข้อมูลด้านหนี้สินของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในกองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง).....	49-50
4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการของ บุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)..	52-53
4.7 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างการตัดสินใจ บริโภคสินค้าและบริการของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง).....	54
4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคลากรใน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง).....	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

4.9 แสดงร้อยละในการเลือกสถานการณ์ที่ 1 และสถานการณ์ที่ 2 ของกลุ่มตัวอย่าง บุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง).....	59
4.10 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ชอบและขายของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรใน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง).....	62

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ตามแบบของ Prospect Theory.....	23
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	30

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงปี พ.ศ.2552 ถึงปี พ.ศ.2554 ถือได้ว่าเป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศกำลังฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง แต่ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ของประเทศยังประสบปัญหาเกี่ยวกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นจากสินค้าที่มีราคาแพง อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจแบบกึ่งทุนนิยมทำให้สังคมไทยในปัจจุบันมีการบริโภคนิยม จึงส่งผลให้การใช้ชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่ในสังคมต้องแข่งขันดิ้นรนขวนขวาย เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของตนเองและครอบครัว ทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย บางคนต้องกู้ยืมเงินมาเพื่อให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายจนเกิดภาระหนี้สิน เหตุนี้เราคงไม่ปฏิเสธว่าการมีหนี้ อาจกระทำไปเพื่อมีชีวิตที่ดีขึ้นทั้งแก่ตนเองและครอบครัว หากการก่อหนี้ นั้นสามารถชำระหนี้ได้ และยังไม่เป็นปัญหา แต่ถ้าการชำระหนี้ นั้นมีภาระค่อนข้างสูงเกินไปจะทำให้เกิดปัญหาหนี้สินต่อตนเองและต่อครัวเรือน ทำให้การใช้จ่ายใช้สอยลดลง ส่งผลต่อมาตรฐานการครองชีพต่ำลง เกิดปัญหาความเครียดจากการขาดสภาพคล่อง นำไปสู่ปัญหาครอบครัว เสี่ยงต่อปัญหาการทวงหนี้ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาอาชญากรรมอาจเพิ่มขึ้น ทั้งที่ผ่านมารัฐบาลทุกรัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาหนี้สินของประชาชน โดยรวม โดยการออกนโยบายการผ่อนชำระหนี้แก่เกษตรกร นโยบายการประนอมหนี้ของภาคธุรกิจ นโยบายแก้ปัญหานี้ นอกกรอบ นโยบายการส่งเสริมแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งในส่วนภาคราชการรัฐบาลยังปรับอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้น ทั้งขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ เพื่อแก้ปัญหานี้สิน

โดยทั่วไปสาเหตุของการก่อหนี้หรือภาวะความจำเป็นที่นำไปสู่การก่อหนี้ของประชาชน โดยทั่วไปเกิดจากรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ไม่สามารถหารายได้มาสนองตอบความจำเป็นทางด้านค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันอย่างพอเพียง และขาดการวางแผนทางการเงินที่ดีจนก่อให้เกิดปัญหาหนี้สิน กล่าวได้ว่าเป็นการขาดวินัยทางการเงิน ประมาทในการวางแผนทางการเงินก็ได้ ตลอดจนกระแสทุนนิยมที่เน้นการตลาด จะเห็นได้ว่าการกระตุ้นการบริโภคภาคประชาชนผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ อย่างต่อเนื่อง โดยที่สื่อมีบทบาทและอิทธิพลอย่างยิ่งในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความต้องการอยากได้ อยากมี โดยบางครั้งอาจลืมไปว่าอะไรคือความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs) หรือ ปัจจัยสี่ อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย

ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งส่วนใหญ่มิได้บริโภคเพียงเพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานแต่เพียงอย่างเดียว บางส่วนบริโภคเพื่อความโก้หรู แข่งขัน ด้วยการเหนือกว่า จึงเป็นที่มาของค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็น และพฤติกรรมชอบเลี้ยงโชค การพนัน นอกจากนี้ ยังรวมถึงความต้องการสร้างหลักประกันในอนาคตให้ตนเองและครอบครัว เช่น การกู้ยืมเพื่อซื้อบ้าน ซื้อรถยนต์ เพื่อการศึกษา การรักษาพยาบาล หรือกู้ยืมเพื่อการลงทุน ล้วนเป็นสาเหตุนำไปสู่การก่อหนี้

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2554 พบว่าครัวเรือนที่มีหนี้สินมีร้อยละ 56.9 โดยมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 136,562 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.6) เป็นการก่อหนี้เพื่อใช้ในครัวเรือน คือซื้อบ้าน/ที่ดินร้อยละ 36.4 ใช้ในการศึกษามีเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้น สำหรับหนี้ใช้ทำการเกษตรมีจำนวนสูงกว่าใช้ทำธุรกิจถึงร้อยละ 4.5 หนี้ในระบบอย่างเดียวมีร้อยละ 87.9 และครัวเรือนที่มีหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบอยู่ร้อยละ 6.1 สำหรับหนี้นอกระบบอย่างเดียวมีเพียงร้อยละ 6.0 และพบว่าจำนวนเงินเฉลี่ยที่เป็นหนี้ในระบบสูงกว่านอกระบบถึง 32 เท่า (132,452 และ 4,110 บาท ตามลำดับ)

ตารางที่ 1.1 การเปรียบเทียบ รายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือน ปี 2545 - 2554

ปี/พ.ศ.	2545	2547	2549	2550	2552	2554
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	13,736	14,963	17,787	18,660	20,903	23,544
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	10,889	12,297	14,311	14,500	16,205	17,861
หนี้สินเฉลี่ยของครัวเรือน	82,485	104,571	116,585	116,681	134,699	136,562
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้ (ร้อยละ)	62.4	66.4	64.4	63.3	60.9	56.9
หนี้สินต่อรายได้ (เท่า)	6.0	7.0	6.6	6.3	6.4	5.8

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตารางที่ 1.1 แสดงให้เห็นในภาพรวมครัวเรือนที่มีหนี้ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่ ปี 2545 ถึง 2547 จากร้อยละ 62.4 เมื่อเปรียบเทียบหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือนในรอบ 9 ปี ที่ผ่านมา พบว่าในปี 2554 หนี้สินต่อรายได้ลดลงต่ำสุด คือ 5.8 เท่า ในภาพรวมครัวเรือนที่มีหนี้ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ ปี 2545 ถึง 2547 จากร้อยละ 62.4 เป็น 66.4 แต่เริ่มมีแนวโน้มลดลง

ตั้งแต่ ปี 2549 ถึง 2554 จากร้อยละ 64.4 เป็น 56.9 แต่จำนวนเงินที่เป็นหนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ ปี 2545 ถึง 2554 คือจาก 82,485 เป็น 136,562 บาท

หนี้สินของครัวเรือนเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงภาวการณ์ใช้จ่ายและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประชาชน ซึ่งมีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ประจวบกับปัจจุบันที่ราคาน้ำมันและค่าครองชีพที่พุ่งสูงขึ้น ความกังวลทั้งหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) สินเชื่อส่วนบุคคลและบัตรเครดิตในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 2551 ที่เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 22 จากระยะเดียวกันกับปีก่อน จึงทำให้เห็นว่าด้านภาคครัวเรือนยังมีปัญหาอยู่ในเรื่องการใช้จ่าย และการชำระหนี้มากขึ้นในระยะต่อไป (ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหนี้ครัวเรือน ฉบับที่ 3 พฤษภาคม 2551 อนุกรม เศรษฐกิจ และกฤษฎีกา เศรษฐกิจ)

เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการกู้ในปี 2552 พบว่าเป็นการกู้เพื่อใช้จ่ายประจำวันเป็นอันดับแรก ซึ่งไม่แตกต่างกับในปี 2551 และ 2550 รองลงมาคือเพื่อใช้จ่ายกับยานพาหนะ และเพื่อการลงทุน ชื่อที่อยู่อาศัย หากพิจารณาถึงลักษณะการกู้เห็นว่า กลุ่มผู้มีหนี้มีภาระรายรับที่ไม่เพียงพอจากรายจ่าย ทำให้จำเป็นต้องกู้ยืมเพื่อการใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งปัญหานี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ได้อย่างเลี่ยนไม่ได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ในรอบปีที่ผ่านมา พบว่าจำนวนผู้มีปัญหาหารายได้ไม่พอจากรายจ่ายในปี 2552 พบว่ามีปัญหาถึง 66.8% ส่วนที่ตอบว่าไม่มีปัญหามีเพียง 33.17% ส่วนในปี 2551 พบว่า 64.5% มีปัญหา ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน ที่น่าเป็นห่วง คือ ในการสำรวจครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างระบุถึงวิธีแก้ไขเมื่อรายได้ไม่พอจากรายจ่าย ด้วยการไปกู้ยืมมากขึ้นเพื่อมาใช้หนี้ ซึ่งเมื่อมองถึงวิธีนี้ย้อนหลังไปในปี 2550 - 2551 ถือเป็นทางออกเดียวกัน จึงไม่น่าแปลกใจที่ภาวะหนี้สินต่อครัวเรือนในแต่ละปีจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มคนที่มียาได้น้อยยังมีแนวโน้มที่จะกู้ยืมมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้จากข้อมูลในปี 2552 ของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย พบว่าเมื่อเทียบหนี้กับรายได้ประชาชนที่มีเงินเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีหนี้เพิ่มมากกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น จึงอาจพิจารณาได้ว่ากลุ่มประชากรที่มีภาระหนี้สินกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถฟื้นภาระหนี้สินได้ขณะที่จำนวนผู้กู้รายใหม่มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของสังคมไทย ทั้งนี้ สาเหตุที่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้มีสัดส่วนสูงขึ้นทุกปี หากประเมินเทียบกับผลสำรวจในปี 2551 พบว่าสาเหตุหลักจากราคาสินค้าที่แพงขึ้น รองลงมาคืออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ราคาน้ำมันที่แพงขึ้นตามลำดับ แต่ขณะที่ปัจจุบันปัจจัยด้านดอกเบี้ยรวมถึงราคาน้ำมันอาจไม่ใช่ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการชำระหนี้ หากแต่ปัญหาการว่างงานและรายได้ต่อครัวเรือนที่ลดลง อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลการค้างชำระหนี้ที่สูงขึ้น การมีภาระหนี้สินของคนไทยที่สูงขึ้นย่อมมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจต่อ

ประเทศด้วยอย่างเล็งไม่ได้ เพราะจากผลสำรวจของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยในปี 2552 พบว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายในปัจจุบันของคนไทยลดลงอย่างเห็นได้ชัดถึง 55.4% สาเหตุเพราะสินค้าราคาแพงขึ้น รวมถึงภาระหนี้สินที่มาก และสำหรับภาพรวมพบว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายในปัจจุบันมีการใช้จ่ายน้อยกว่ารายได้ที่รับ คิดเป็น 58.1% ส่วนที่จ่ายมากกว่ารายรับอยู่ที่ 33.8% รายจ่ายเท่ากับรายได้ 8.1%

ดังนั้น หากในระยะยาวยังไม่มีการพยายามลดภาระหนี้สินต่อครัวเรือนให้ลดลง ประเทศไทยอาจประสบปัญหาขาดสภาพคล่องภายในประเทศ ทั้งนี้เพราะการพึ่งการส่งออกของ ไทยที่ไม่สามารถพึ่งได้อย่างเต็มที่ดังที่ผ่านมา ซึ่งหากจะเน้นการกระตุ้นการขายในประเทศขณะที่ คนในประเทศไม่มีกำลังซื้อจึงอาจเป็นปัญหาหลักในอนาคตได้เช่นกัน ดังนั้น การช่วยลดภาระ หนี้สินต่อครัวเรือน จะเป็นการส่งเสริมการออมในครัวเรือน และไม่สนับสนุนการสร้างหนี้ นอกจากนี้ ผู้มีภาระหนี้สินควรต้องพยายามควบคุมรายจ่ายให้สมดุลกับรายรับ ด้วยการใช้วิธีการจด บันทึกรายรับรายจ่ายเป็นต้น สิ่งสำคัญคือ ควรเลิกใช้บัตรเครดิตจนกว่าจะไม่มีหนี้ หรือมีเงินสะสมมากพอ และมีวินัยทางการเงินการคลังดี เพราะหากประเทศไทยยังคงปล่อยให้ภาระ หนี้สินต่อครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นแต่ละปี อาจเป็นปัญหาในประเทศที่ยากจะแก้ไขและส่งผลกระทบต่อ เศรษฐกิจหลักในประเทศได้ในที่สุด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2551: ออนไลน์)

หากพิจารณาในกลุ่มหนี้สินครัวเรือนภาคเกษตรจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม ครัวเรือน พ.ศ.2550 ทัวราชอาณาจักร สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าประเทศไทยมีจำนวนครัวเรือน ทั้งประเทศที่เป็นหนี้เท่ากับ 11,506,100 ครัวเรือนโดยครัวเรือนส่วนใหญ่ที่เป็นหนี้ คือ ครัวเรือน เกษตรซึ่งมีหนี้เท่ากับ 3,278,800 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2551: ออนไลน์) นอกจากนี้ ยัง พบว่าเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่ที่เป็นเจ้าของที่ดินมีหนี้ในระบบเท่ากับ 79,846 บาท หนี้นอกระบบ เท่ากับ 5,076 บาท ในขณะที่กลุ่มของเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้เช่าที่ดินมีหนี้ในระบบเท่ากับ 96,707 บาท หนี้นอกระบบเท่ากับ 8,249 บาท จะเห็นได้ว่ากลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นผู้เช่าที่ดินจะมี ต้นทุนในการผลิตที่สูงกว่ากลุ่มเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินส่งผลให้มีหนี้สินสูงขึ้น และยังมีหนี้ค้าง ชำระเพิ่มขึ้นตามมาจากเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายสูงทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ลดลง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2551: ออนไลน์)

สำหรับวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน คือ ค่าใช้จ่ายและการลงทุน การใช้จ่ายนั้น ได้แก่ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง อุปกรณ์ทางการเกษตรต่าง ๆ เครื่องจักรทดแทนแรงงาน รวมทั้งบางรายค่า เช่าที่ทำกิน รายได้ของเกษตรกรขึ้นอยู่กับราคาผลผลิตซึ่งไม่แน่นอนทั้งกรณีที่ผลผลิตได้รับความ เสียหายอันเนื่องจากภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงและการเกิดภัยธรรมชาติอีกด้วย

อีกกลุ่มหนึ่งที่กล่าวถึงคือข้าราชการพลเรือนสามัญ ผลจากการสำรวจภาวะการณั้ครองชีพของข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2553 พบว่า ครอบครัวข้าราชการทุกประเภท และทุกระดับตำแหน่ง มีหนี้สินร้อยละ 84.1 ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 15.9 มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 872,388 บาทต่อครัวเรือน

ตารางที่ 1.2 ตารางร้อยละของครอบครัวข้าราชการที่มีหนี้ และจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครอบครัวที่มีหนี้จำแนกตามประเภทและระดับตำแหน่ง (ปี 2553)

ระดับ	จำนวนหนี้สินเฉลี่ย (บาท)	ร้อยละ
ข้าราชการประเภทระดับทั่วไปชำนาญงาน	851,801	88.3
ข้าราชการประเภทวิชาการระดับชำนาญการ	974,193	86.6
ข้าราชการประเภททั่วไประดับปฏิบัติงาน	473,974	83.5
ข้าราชการประเภทวิชาการระดับทรงคุณวุฒิ	1,334,504	22.1

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในจำนวนหนี้สินดังกล่าวกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56.4) เป็นหนี้ที่อยู่อาศัย รองลงมาร้อยละ 15.2 เพื่อซื้อหรือซ่อมแซมยานพาหนะ ร้อยละ 13.3 เพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 5.8 เป็นการลงทุนในธุรกิจของครอบครัว สำหรับหนี้สินเพื่อการศึกษามีเพียงร้อยละ 3.9 เท่านั้น

ตารางที่ 1.3 การเปรียบเทียบร้อยละของครอบครัวข้าราชการที่มีหนี้และจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครอบครัวที่มีหนี้ ปี 2549-2553

ปี	2549	2551	2553
ข้าราชการที่มีหนี้ (ร้อยละ)	81.6	84.0	84.1
จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครอบครัวที่มีหนี้ (บาท)	657,449	749,771	872,388

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ครอบครัวข้าราชการที่มีหนี้ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 81.6 ในปี 2549 เป็น 84.1 ในปี 2553 และมีหนี้สินเฉลี่ยเพิ่มจาก 657,449 บาท เป็น 872,388 บาท ตามลำดับ

โดยสรุปแล้ว ผลจากการสำรวจภาวะหนี้สินของครัวเรือน กลุ่มเกษตรกร และภาวะหนี้สินของข้าราชการพลเรือนสามัญ ยังมีภาวะหนี้สินค่อนข้างสูง ซึ่งจุดประสงค์ในการกู้ยืมคล้าย ๆ กัน ปัจจัยที่ก่อให้เกิดภาวะหนี้สินนั้นแบ่งเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านบุคคล นอกจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภาวะหนี้สินที่ได้จากการสำรวจจากแหล่งต่าง ๆ แล้ว ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้

นฤกุล ตรีเจริญ (2547) ศึกษาภาวะหนี้สินของนายทหารชั้นประทวนสังกัดกองบัญชาการกองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน พบว่านายทหารชั้นประทวนส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.10 มีหนี้สินอยู่ระหว่าง 100,000 ถึง 500,000 บาท โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 281,552.89 บาท โดยกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบมากกว่านอกระบบ พฤติกรรมการบริโภคและการใช้จ่ายในครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดหนี้สิน คือ ความต้องการที่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานไว้ใช้ในครัวเรือน เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น เครื่องเสียง เครื่องซักผ้า เป็นต้น ทั้งนี้ ยังมีปัจจัยหลายอย่าง เช่น รายได้ รายจ่าย อาชีพ อายุ เพศ การศึกษา ผู้ที่อยู่ในความอุปการะ เป็นต้น

นันทรัตน์ จิโรภาส (2551) ศึกษาภาวะหนี้สินของครูโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าข้าราชการครูมีหนี้สินมากกว่า 1,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.8 โดยกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู คิดเป็นร้อยละ 39.1 และผ่อนชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน พบว่าการเล่นการพนันในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา การผ่อนชำระบ้าน การผ่อนชำระยานพาหนะ การศึกษาเพิ่มเติมในระดับสูงขึ้น รายจ่ายในการรักษาพยาบาลของครอบครัวต่อเดือน การสูบบุหรี่ในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา การซื้อสินค้าเงินผ่อนในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา นอกจากนี้ นันทรัตน์ได้ศึกษาพบว่าภาวะหนี้สินได้ส่งผลกระทบต่อข้าราชการครู 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายโดยข้าราชการครูมีอาการนอนไม่หลับ ด้านจิตใจ มีอาการเครียดและเหนื่อยใจ สำหรับด้านสังคมนั้นภาวะหนี้สินทำให้ประสิทธิภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานข้าราชการครูลดลง นอกจากนี้ ในด้านเศรษฐกิจ พบว่าหลังจากชำระหนี้สินแล้ว ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีเงินเดือนเหลือไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน หรือมีเหลือพอใช้แต่ไม่มีเหลือเก็บ

พระพรหมคุณาภรณ์ (2548) ได้กล่าว เรื่องความสุขในทางพระพุทธศาสนาไว้ว่า ในทางพระพุทธศาสนาแบ่งความสุขของภุคคหุสตุไวั 4 ประการ คือ อตติสุข ได้แก่ สุขเกิดจากการมีทรัพย์ ความสุขสิ่งแรกที่ต้องทำ คือ การทำงาน สร้างฐานะ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์ (เงินทอง) อันจะบันดาลให้มีความสุข โภคสุข คือสุขจากการใช้จ่ายทรัพย์ เมื่อมีทรัพย์ ต้องรู้จักใช้จ่ายบำรุงตนเอง ครอบครัวให้พอเหมาะพอควร ไม่ตระหนี่เกินไป ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป คือ ไม่เกินตัว และให้มีเหลือ

เก็บไว้บ้าง อนุสุข คือสุขเกิดจากการไม่เป็นหนี้สิน เพราะฉะนั้น อย่าพยายามก่อหนี้ยืมสินผู้อื่น อนุวิชชสุข คือสุขเกิดจากการประกอบอาชีพสุจริต การทำงานหาเลี้ยงชีพ ต้องเป็นงานที่สุจริต ไม่ผิดกฎหมาย ไม่สร้างความเดือดร้อนให้สังคม สำหรับ อนุสุข คือ สุขเกิดจากการไม่เป็นหนี้

พอ.หญิง รัชณี แสนฤทธิ์ (2538) ศึกษาปัญหาหนี้สินของข้าราชการและลูกจ้างของหน่วยทหารในกองทัพกที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ พบว่ากำลังพลส่วนใหญ่ยอมรับว่าปัญหาหนี้สินทำให้เกิดความวิตกกังวล เกิดความเครียดทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน เกิดข้อบกพร่องหรือเสียหายต่อทางราชการ หมดกำลังใจที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัย Ohio State University ซึ่งตีพิมพ์ในวารสาร Social Science and Medicine ว่าการเป็นหนี้บัตรเครดิตมีผลทำให้สุขภาพเสื่อมได้ โดยสำรวจพลเมืองรัฐ Ohio จำนวน 1,036 คน ทางโทรศัพท์ พบว่าคนที่เป็หนี้บัตรเครดิตในวงเงินจำนวนมากมีความตึงเครียดทางจิตใจและมีผลทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม มีผลต่อความดันโลหิตมากกว่าคนที่เป็หนี้บัตรเครดิตจำนวนน้อย

สำหรับบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) นั้น จากการสำรวจในเบื้องต้น พบว่า สภาพโดยทั่วไปมีความคล้ายคลึงกับประชาชนในสังคมทั่วไป กล่าวคือ มีรายได้จากค่าตอบแทนรายเดือนหรือเงินเดือน และค่าตอบแทนพิเศษ เงินประจำตำแหน่ง เบี้ยเลี้ยงจากการออกปฏิบัติราชการนอกที่ตั้งหน่วยเป็นค่าตอบแทนที่ไม่มากนัก โดยเฉพาะข้าราชการชั้นผู้น้อย ซึ่งมีจำนวนมากเป็นผู้ปฏิบัติงานหลักและเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติการกิจของหน่วย ซึ่งพิจารณาจากบุคลากรที่มาช่วยราชการในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) แล้วพบว่า มีกำลังพลชั้นประทวน และลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งล้วนแต่มีรายได้ค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่มีภาวะหนี้สินค่อนข้างสูง ซึ่งต่างกับกำลังพลชั้นสัญญาบัตร ซึ่งอาจมีภาวะหนี้สินอยู่บ้าง แต่ก็อยู่ในวิสัยที่ชำระหนี้สินได้โดยไม่เดือดร้อน ปัญหาและสาเหตุของการก่อหนี้ของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนมากเกี่ยวกับโครงสร้างเงินเดือน และค่าตอบแทนไม่เหมาะสม และสอดคล้องกับภาวะค่าครองชีพที่สูงในสภาพทางเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สภาพปัญหาที่เกี่ยวกับค่านิยมและสภาพแวดล้อมทางสังคมไทยในปัจจุบัน ที่มีกจะยึดถือและให้ความสำคัญต่อวัตถุนิยม ทำให้เกิดการใช้จ่ายที่เกินความจำเป็น เมื่อค่าใช้จ่ายมีมาก แต่รายได้มีไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องแสวงหาแหล่งเงินเพื่อการกู้ยืม มาใช้จ่ายในส่วนที่ไม่เพียงพอกับความต้องการ บางรายถึงกับไปหารายได้พิเศษในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของต้นสังกัด มีการกู้ยืมในระบบและนอกระบบ

จากผลการสำรวจภาวะหนี้สินดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่ควรศึกษาภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดได้ทำการศึกษา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลสำคัญเพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังต่อไป รวมทั้งผู้ศึกษาต้องการทดสอบข้อสมมติในทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความมีเหตุผลและความคงเส้นคงวาว่ามนุษย์ในโลกแห่งความเป็นจริงมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เป็นไปตามที่แนวคิดเศรษฐศาสตร์สายหลักหรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินกับปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินกับปัจจัยทางเศรษฐกิจของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินกับพฤติกรรมการเลียนแบบการบริโภคของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)
- 4) เพื่อทดสอบข้อสมมติความมีเหตุผลและความคงเส้นคงวาตามแนวคิดของเศรษฐศาสตร์สายหลัก (Traditional Economics)

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อมุ่งศึกษาภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ได้แก่ ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ และลูกจ้างชั่วคราว

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาวะหนี้สิน หมายถึง สภาพความเป็นหนี้สินที่ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ตามจำนวนหนี้สินที่คิดเป็นจำนวนบาท

บุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) หมายถึง บุคลากรทั้งข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือนสามัญ และลูกจ้างชั่วคราว ที่ปฏิบัติราชการในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

รายได้ต่อเดือน หมายถึง รายได้ต่อเดือนที่เป็นอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง และรายได้อื่นๆ (รวมภาษี)

รายจ่ายต่อเดือน หมายถึง รายจ่ายต่อเดือนที่เป็นรายจ่ายทั้งหมดทั้งการใช้จ่ายปกติ เงินออม เงินชดใช้หนี้สิน และอื่น ๆ

เงินเดือนประจำ หมายถึง เงินได้รายเดือนที่ส่วนราชการต้นสังกัดจ่ายให้ประจำทุกเดือน แหล่งเงินกู้ในระบบ หมายถึง แหล่งที่ให้บริการเงินกู้ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยที่มีการควบคุมโดยรัฐในเรื่องของวงเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย เช่น ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์ออมทรัพย์

แหล่งเงินกู้นอกระบบ หมายถึง แหล่งที่ให้บริการเงินกู้ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีการควบคุมโดยรัฐในเรื่องของวงเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย เช่น นายทุนเงินกู้ เป็นต้น

ความมีเหตุผล (Rationality) ในทางเศรษฐศาสตร์สายหลัก หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางเลือกของมนุษย์โดยมีการจัดลำดับความสำคัญของแต่ละทางเลือกอย่างมีตรรกะ มีการคำนวณค่าคาดหวัง และมีความคงเส้นคงวา เพื่อให้ได้รรถประโยชน์สูงสุด

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ

1) ทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินกับปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

2) ทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินกับปัจจัยทางเศรษฐกิจของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

3) ทราบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินกับพฤติกรรมกรรมการเลียนแบบการบริโภคของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

4) ผลการทดสอบข้อสมมติความมีเหตุผลและความคงเส้นคงวาตามแนวคิดของเศรษฐศาสตร์สายหลัก (Traditional Economics)

5) เป็นประโยชน์ต่อผู้บังคับบัญชา ที่จะกำหนดนโยบายให้คำแนะนำและ/หรือช่วยเหลือบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ที่ประสบปัญหาหนี้สิน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาถึงพฤติกรรมการก่อหนี้ (กู้ยืมเงิน) ส่วนมากเป็นการศึกษาโดยใช้พื้นฐานความรู้และแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากพฤติกรรมการก่อหนี้เป็นพฤติกรรมที่สืบเนื่องมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือ พฤติกรรมการทำงาน ทำให้มีรายได้ และนำรายได้นั้นไปใช้จ่ายใช้สอยเพื่อซื้อสินค้าและบริการมาตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยเป็นการตอบสนองขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ซื้อสินค้าและบริการเพื่อยังชีพ ไปจนถึงการซื้อสินค้าและบริการเพื่อให้สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องแสดงสถานภาพทางสังคม ซึ่งทางเศรษฐศาสตร์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการบริโภคสินค้าและบริการนั้น มีหลายปัจจัยแต่ที่สำคัญ และปัจจัยหนึ่งที่กำลังพูดถึงในทางทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์นั้น ได้แก่ รายได้ เมื่อใดที่ส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายไม่สมดุลกัน เช่น ถ้ารายได้มากกว่ารายจ่าย ส่วนต่างนั้นคือเงินออม หรือการออม แต่ถ้าหากรายได้น้อยกว่ารายจ่ายเมื่อใดก็จะเกิดการกู้ยืมเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค ซึ่งทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มีหลายทฤษฎีด้วยกันที่อธิบายถึงแนวทาง การตัดสินใจในการบริโภคของบุคคลที่มีเหตุผลเพื่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด

ในอดีตที่ผ่านมามีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะหนี้สิน เช่น ธิดา ว่องวันดี (2550) ศึกษาวิเคราะห์ภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจ กรณีศึกษาข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง พบว่าข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลางมีหนี้สินร้อยละ 80.9 ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินประเภทเพื่อการอุปโภคบริโภคซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคตมากกว่าการเป็นหนี้ประเภทที่อยู่อาศัย หนี้ประเภทยานพาหนะ หนี้ประเภทการศึกษา และหนี้ประเภทการทำธุรกิจ ซึ่งเป็นหนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ส่วนราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลางที่มีชั้นยศสูงขึ้น ตำแหน่งสูงขึ้น มีอายุราชการมากขึ้น มีรายได้อื่นนอกจากรายได้ราชการ เมื่อมีรายได้รวมมากขึ้น จะมีแนวโน้มการเป็นหนี้ประเภทเพื่อการอุปโภคบริโภคหรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ลดลง และมีแนวโน้มในการเป็นหนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ งานศึกษาของสมมาตุ มหารักษ์ (2547) ที่ทำการศึกษาเรื่องภาวะหนี้สินของบุคลากรมหาวิทยาลัยบูรพา ผลการทดสอบพบว่าร้อยละ 60 เป็นผู้มีหนี้สิน โดยมีหนี้สินคนละ 146,312.20 บาท สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดหนี้สิน คือ

การซื้อหรือสร้างบ้านที่อยู่อาศัย รองลงมาคือการใช้จ่ายเพื่อดำรงชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปจะเห็นว่าเป็นการใช้จ่ายในความจำเป็นพื้นฐาน

สำหรับการกู้ยืมมาเพื่อแสดงสถานภาพทางสังคมนั้น มีผู้ทำการศึกษาไว้ได้แก่งานของ จิรศักดิ์ ประดิษฐ์ผล (2549) โดยศึกษาถึงภาวะหนี้สินของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 23 สาเหตุของภาวะหนี้สินที่มีอยู่นั้น เกิดจากความจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ต้องการมีความเท่าเทียมในสังคมและต้องการให้ตนเอง และครอบครัวอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างสง่าผ่าเผยไม่น้อยหน้าบุคคลหรือครอบครัวอื่น เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเสียง/อุปกรณ์เพื่อความบันเทิง คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์บ้าน โทรศัพท์มือถือ รวมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคอำนวยความสะดวกในครัวเรือน ซึ่งงานศึกษาของจิรศักดิ์สอดคล้องกับงานวิจัยของสำรวม จงเจริญ (2546) ที่ทำการศึกษาปัญหาหนี้สินข้าราชการครูพบว่าสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ข้าราชการครูเป็นหนี้ 3 ประการ คือ เพื่อการจัดหาที่อยู่อาศัย เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และเพื่อใช้จ่ายในการศึกษานบุตร สาเหตุรองลงมาและเชื่อว่ามีส่วนสำคัญในการสร้างหนี้ของข้าราชการครูได้แก่ การจัดหาพาหนะ และเครื่องใช้ไฟฟ้า เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมฐานะทางสังคม เป็นต้น

นอกจากนี้ การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการกู้ยืมนั้น มีอยู่แพร่หลายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งในงานวิจัยของสถานศึกษา และงานวิจัยของสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยที่งานวิจัยเหล่านั้นมุ่งศึกษาถึงลักษณะและรูปแบบการใช้จ่ายและการกู้ยืม โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้จ่าย การกู้ยืมนั้น มีลักษณะต่างกัน ทั้งปัจจัยระดับมหภาค เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ และปัจจัยระดับจุลภาค เช่น รายได้ รายจ่าย ลักษณะครอบครัว ระดับความรู้ของบุคคล และทัศนคติ ซึ่งมีผู้ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการก่อหนี้ โดยงานศึกษาส่วนใหญ่ได้ผลการศึกษาใกล้เคียงกัน ได้แก่ บุปษชาติ ดันตมณีนรัตน์ (2553) ซึ่งศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของผู้ออกบัตรเครดิตในประเทศไทยทั้ง 3 แหล่งธุรกิจแตกต่างกันโดยอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ปริมาณการกดเงินสดล่วงหน้ามีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของบัตรเครดิตที่ออกโดยสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย ปริมาณยอดสินเชื่อค้าง และอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิต มีผลกระทบต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของบัตรเครดิตที่ออกโดยบริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินในส่วนพฤติกรรมของกลุ่มลูกค้าผู้ถือบัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ของไทยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่เกิดรายได้ พบว่าผู้ถือบัตรเครดิตส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 25-39 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด มีระดับรายได้ในช่วง 15,000-19,999 บาทต่อเดือน นอกจากงานศึกษาของบุปษชาติแล้ว นันทวฑู สุทธิเนียม (2552) ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของพนักงานธนาคารพบว่ารายได้ เพศหญิง และสถานภาพสมรส มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายในทางบวก ส่วนอายุ

และบุคคลที่อุปการะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายในทางลบ โดยรายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการใช้จ่าย ซึ่งตัวแปรที่สอดคล้องกับทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) ได้แก่ ตัวแปรรายได้ และตัวแปรอายุ สำหรับปัจจัยที่กำหนดหนี้สินคงค้างพบว่ารายได้และอายุมีอิทธิพลในทางบวก ส่วนเพศและอายุงานมีอิทธิพลในทางลบ โดยรายได้เป็นปัจจัยสำคัญ ในการกำหนดหนี้สินคงค้าง อายุมากขึ้นหนี้สินคงค้างจะลดลง ซึ่งเพศชายมีหนี้สินคงค้างและการกู้ยืมมากกว่าเพศหญิง งานศึกษาที่กล่าวมานั้น ส่วนใหญ่ศึกษาโดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา สถานภาพการสมรส และผู้อยู่ในความอุปการะ แต่การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงกระบวนการภายในทางจิตใจของบุคคลในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ทำให้เกิดปัญหาหนี้สินนั้นมียังไม่มากนัก

ในขณะที่การศึกษาพฤติกรรมการก่อหนี้เป็นที่ยอมรับกันว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นตัวแปรให้เกิดพฤติกรรมการก่อหนี้ และที่สำคัญไม่มีใครสามารถที่จะควบคุมเหตุปัจจัยเหล่านี้ได้ เพราะพฤติกรรมมนุษย์ไม่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยสภาพแวดล้อม ส่งผลให้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมการบริโภคของทุกคนได้ ทฤษฎีหนึ่งอาจอธิบายพฤติกรรมการบริโภคของคน ๆ หนึ่งได้ แต่ไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมของอีกคนหนึ่งได้ แต่ละทฤษฎีมีเงื่อนไขและข้อจำกัด เช่น ทฤษฎีการบริโภคของ เคนส์ บนสมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ ที่เน้นการบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้ปัจจุบัน (Current Income) อาจเป็นความจริงในสมัยของเคนส์เพราะแหล่งกู้ยืมหรือระบบธนาคารยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร บุคคลจะบริโภคสินค้าและบริการต้องอาศัยรายได้ของตนเองเป็นสำคัญ แหล่งเงินเชื่อมีน้อย แต่ปัจจุบันสถานการณ์แตกต่างจากอดีตมาก ผู้บริโภคมีรายได้ไม่ถึงสองหมื่นบาท สามารถซื้อยานพาหนะได้ในราคาสองถึงสามแสนบาทได้ เพราะระบบสินเชื่อได้เข้าถึงตัวบุคคลมากขึ้น นั่นคือการบริโภคมิได้ขึ้นอยู่กับปัจจุบันเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตด้วย

ทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิตของ มอดิกเลียนี มีข้อสมมติ เช่น ผู้บริโภครู้ความยืนยาวของชีวิตของตน และสถานการณ์รายได้ตลอดชีวิต (Life Time Income Profile) ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในโลกแห่งความเป็นจริงมีปัจจัยอื่น ๆ ที่กระทบรายได้ตลอดเวลา เช่น อัตราภาษีที่เปลี่ยนแปลงไป ขนาดของครอบครัวที่ไม่แน่นอน เหตุฉุกเฉินต่าง ๆ อาจเกิดขึ้นวิกฤติเศรษฐกิจ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ได้เน้นรายได้และสินทรัพย์ทั้งปัจจุบันและอนาคต แต่การที่จะแบ่งทรัพย์สินด้วยการหารด้วยความยืนยาวของชีวิต ทำได้ยากค่อนข้างลำบากหรือเกือบจะเป็นไปไม่ได้เลยนั้น ดีที่สุดก็จะเป็นการคาดหรือเดาเท่านั้น อีกประการหนึ่ง ทฤษฎีนี้ดูเหมือนว่าโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้บริโภคมีเท่าไรก็

บริโภคหมด ไม่คำนึงถึงบุตรหลาน ซึ่งพฤติกรรมคนปัจจุบัน โดยเฉพาะสังคมไทยมักจะต้องมีมรดกตกทอดถึงบุตรหลานด้วยไม่มากนักน้อย ประเด็นนี้ดูเหมือนไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเท่าใดนัก

สำหรับทฤษฎีการบริโภคบนสมมติฐานรายได้ถาวรของ ฟรีดแมน นั้น เน้นรายได้ปัจจุบันและรายได้อนาคต โดยเฉพาะรายได้ถาวร (Permanent Income) ที่เกิดจากเงินเดือน ค่าจ้าง และรายได้จากสินทรัพย์ อย่างไรก็ตาม รายได้ที่ถาวรจะถาวรแค่ไหน ก็คงยากที่จะคาดการณ์ในสภาวะวิกฤติอย่างเช่นสังคมไทย ที่พนักงานจากสถาบันทางการเงิน และจากโรงงานจำนวนมากว่างงานเพราะวิกฤติทางเศรษฐกิจของโลก เช่น อัตราดอกเบี้ย ค่าเงินบาท ราคาน้ำมันที่ผันผวน และภัยธรรมชาติ รายได้ที่ได้ก็จะถาวรแค่ไหน ฉะนั้นในบางครั้งก็เป็นการยากที่จะกล่าวว่ารายได้ใดเป็นรายได้ถาวร โดยเฉพาะชาวไร่ ชาวนา แทบจะประมาณการรายได้ถาวรไม่ได้เลย เพราะอาชีพเกษตรกรรมมีรายได้ไม่แน่นอน แนวความคิดรายได้แบบถาวรอาจจะอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริโภคของอาชีพนี้ค่อนข้างยาก (บุญคง หันจางสิทธิ, 2550, น. 345-346)

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการอธิบาย พฤติกรรมของผู้บริโภค ทั้งสามทฤษฎีนี้ มีข้อสมมติและข้อจำกัดที่ตั้งขึ้นในการวิเคราะห์และอธิบายของแต่ละทฤษฎี ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์นั้นยังต้องมีปัจจัยทางด้านอื่นอีกที่นำมาอธิบาย ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ากรอบคิดทางด้านจิตวิทยา(พฤติกรรม) มาวิเคราะห์พฤติกรรมการก่อนนี้ร่วมกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์นั้น เป็นแนวทางการศึกษาพฤติกรรมการก่อนนี้ได้ชัดเจนมากขึ้น ได้ชัดเจนมากขึ้น ได้เพราะจิตวิทยา (พฤติกรรม) เป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์การตัดสินใจทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ ทฤษฎีทั้งสามตั้งอยู่บนข้อสมมติที่ว่า ข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ตั้งอยู่ในข้อกำหนดที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์เศรษฐกิจ (Homo Economicus) ซึ่งมนุษย์พยายามที่จะตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้ตนเองได้รับความพอใจสูงสุด (ชยันต์ ต้นติวิศาการ, 2552, น.4) ในฐานะผู้บริโภคนั้นก็คือ ถ้าทราบว่ามีการเลือกก็จะเลือกสิ่งที่ดีกว่า ซึ่งเศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงทางเลือก อันเกิดจากการตัดสินใจภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้ตัวเองได้รับประโยชน์สูงสุด ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ของนีโอคลาสสิก พยายามเข้าใจพฤติกรรมของแต่ละคน โดยเชื่อว่าหากเข้าใจคนก็ย่อมเข้าใจสังคมที่ประกอบด้วยปัจเจกบุคคลรวม ๆ กันได้ เมื่อต่างทำดีที่สุดเพื่อตัวเอง พอรวมกันเป็นสังคม สังคมก็ย่อมได้ประโยชน์สูงสุดด้วย (อ้างถึงใน ปกป้อง จันวิทย์ 2547, น.29) ซึ่งข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักกล่าวว่า คนเป็นสัตว์เศรษฐกิจ (Homo Economicus) ซึ่งก็คือ มนุษย์มีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจมีทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค จึงมีข้อสมมติให้ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคได้รับข้อมูลข่าวสารที่สมบูรณ์และเท่าเทียมกัน โดยไม่มีใคร โกงใคร มีกติกาการเล่นเกมส์ (Rules of the Game) ไม่มีใครแทรกแซงใคร มุ่งสนใจปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ตัดสินใจโดด ๆ ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม เช่น

ปัจจัยทางด้านการเมือง สังคม ค่านิยม วัฒนธรรม ฤดูกาล เป็นต้น โดยใช้เครื่องมือทางคณิตศาสตร์ มาช่วยอธิบายทำให้ชัดเจนขึ้นและเป็นเหตุเป็นผล กะทัดรัด และเข้าใจได้ง่ายขึ้น

หากทำการพิจารณาจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แนวนีโอคลาสสิก แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคพบว่า ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ตั้งอยู่บนข้อสมมติเกี่ยวกับความมีเหตุมีผล (Rationality) ของบุคคลและความมุ่งหวังที่จะได้รับประโยชน์สูงสุด (Optimization) ที่กล่าวว่าบุคคลจะตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ หมายถึงบุคคลต้องมีความคงเส้นคงวาต่อการตัดสินใจของตนเอง เช่น ถ้าชอบสีฟ้ามากกว่าสีแดงก็ต้องเป็นเช่นนั้นตลอดไป และถ้าชอบสีแดงมากกว่าสีเหลือง ก็หมายความว่า ต้องชอบสีฟ้ามากกว่าสีเหลืองด้วย ซึ่งความเป็นเหตุเป็นผลเช่นนี้ เป็นลักษณะความเป็นเหตุเป็นผลเชิงคณิตศาสตร์ นั่นคือ ถ้า 3 มากกว่า 2 และ 2 มากกว่า 1 เช่นนี้ 3 ต้องมากกว่า 1 อย่างแน่นอน แต่ในความเป็นจริงความชอบของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและสถานการณ์ และอาจขาดคุณสมบัติในการเชื่อมต่อกันดังเช่นคณิตศาสตร์ได้ (ปิยดา สมบัติวัฒนา, 2550)

หากพิจารณาการศึกษาถึงพฤติกรรมการก่อกวนในอดีตตามที่ได้อ้างมาข้างต้นพบว่า ไม่ได้มีการนำจิตวิทยา (พฤติกรรม) มาศึกษาถึงพฤติกรรมการตัดสินใจในการก่อกวน ฉะนั้นผู้ศึกษาเห็นควรว่า การนำจิตวิทยา (พฤติกรรม) มาวิเคราะห์ร่วมกับเศรษฐศาสตร์ จะทำให้การอธิบายถึงพฤติกรรมการก่อกวนได้สมบูรณ์ขึ้น เพราะเศรษฐศาสตร์แนวจิตวิทยา (พฤติกรรม) หรือ Behavioral Economics นั้น ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ว่า จริง ๆ แล้ว มนุษย์ไม่มีเหตุผล มีการคิดเข้าข้างตนเอง มนุษย์ขาดการควบคุมตนเอง หักห้ามใจตนเองไม่ได้ มีพฤติกรรมทางสังคมคือพฤติกรรมของผู้อื่น มีอิทธิพลสำคัญต่อเรา ผู้คนมักจะทำหลายสิ่งหลายอย่างโดยมองจากผู้อื่น หรือทำเลียนแบบผู้อื่น คนจะทำสิ่งนั้นต่อไป เมื่อรู้สึกว่าคุณอื่นเห็นด้วยกับพฤติกรรมของตนเอง และผู้คนมักหลีกเลี่ยงการสูญเสีย และยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งที่เป็นของเรา ระหว่างการได้กับการสูญเสีย สิ่งหลังสำคัญกว่าสิ่งแรก (อ้างถึงใน จิตรกร โพธิ์งาม, 2549)

สำหรับงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมเพื่อศึกษาความมีเหตุผลของมนุษย์ ได้แก่ อีสริเย สัตกุลพิบูลย์ (2551) ซึ่งศึกษาเศรษฐศาสตร์การทดลองกับความมีเหตุมีผลหรือ Rationality ของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ 10 คน และนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 10 คน โดยใช้ทฤษฎีเกมโดยใช้เกมยื่นคำขาดหรือ Ultimatum Game พบว่า ความมีเหตุมีผลหรือ Rationality ที่การศึกษาเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไปให้ความสำคัญนั้น จะไม่เป็นจริงเสมอไป ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข กติกา ที่มากำกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นในเกมแต่ละเกม โดยในบางกติกาจะทำให้พฤติกรรมหรือ Preference ของผู้เล่นเกมจะมีลักษณะที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือ Self-regarding Preference ตามที่เศรษฐศาสตร์อธิบาย แต่ในบาง

กติกาก็ทำให้ผู้เล่นมีพฤติกรรมหรือ Preference แบบเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นด้วยหรือ Other-regarding Preference และกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมแบบต่างตอบแทนหรือมี Reciprocal Preference อีกทั้งผลการทดลองชี้ว่าไม่มีความแตกต่างในประเด็นต่าง ๆ ของการศึกษาระหว่างนักศึกษาทั้งสองคณะอย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้น ความรู้ด้านจิตวิทยา จึงมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์ เพราะต่างก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การที่จะอธิบายปรากฏการณ์บางอย่างในทางเศรษฐศาสตร์ เป็นต้นว่า การเลือกบริโภคสินค้า ถ้ามีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของมนุษย์ย่อมช่วยให้เข้าใจการกระทำบางอย่างของมนุษย์ได้ ในเวลาเดียวกัน นักจิตวิทยาอาจนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ได้ และด้วยข้อจำกัดของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิมตามที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่าทฤษฎีการบริโภครายได้สัมพัทธ์ (Relative Income Theory) หรือทฤษฎีการบริโภคเลียนแบบ และทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมมีความเหมาะสมสำหรับใช้อธิบายพฤติกรรมการก่อหนี้และภาวะหนี้สินเนื่องจากทฤษฎีทั้งสองสามารถอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ได้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่าทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม

2.2 ทฤษฎีการบริโภครายได้สัมพัทธ์ (Relative Income Theory)

ทฤษฎีความสัมพันธ์ของรายได้เปรียบเทียบ ซึ่ง Duesenberry ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการบริโภคของบุคคล ซึ่งมีได้ขึ้นอยู่กับรายได้ที่ตนเองได้รับ แต่ขึ้นอยู่กับรายได้เปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านหรือครอบครัวที่เกี่ยวข้องหรือเปรียบเทียบกับความเป็นอยู่ของตนในอดีต โดยเฉพาะในช่วงที่เคยอยู่ดีกินดีมาก่อน ดูเซนเบอร์รี่ ได้ศึกษาครอบครัวของนิโกรกับคนขาวในสหรัฐอเมริกา พบว่ารูปแบบการใช้จ่ายทั้งสองฝ่ายมีการเลียนแบบกันมาก เมื่อมีรายได้เท่ากัน Relative Income Theory มีสมมติฐานว่าการใช้จ่ายในการบริโภคต่อรายได้จะเปลี่ยนแปลงไปก็ต่อเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น เมื่อรายได้คงที่สัดส่วนของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในครอบครัวต่อรายได้จะไม่เปลี่ยนแปลง ทฤษฎีนี้ได้เน้นความสำคัญของการเลียนแบบกัน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจในการบริโภค และก่อให้เกิดการเอาอย่างกันในการบริโภคทั้ง ๆ ที่ระดับรายได้ของผู้บริโภคแตกต่างกัน ซึ่งมักได้มาจากการหาเงินโดยวิธีการกู้ยืมเงินเป็นหลัก และมีผลทำให้มีการบริโภคในลักษณะเดียวกันกับผู้ที่มีรายได้สูงกว่า

ตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis) มีผู้สรุปสาระสำคัญได้ข้อสรุปดังนี้

1. วันรัทักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2547, น.145) ผู้บริโภคมักเลียนแบบการบริโภคของผู้มีรายได้ระดับเฉลี่ยในสังคม (Relative Consumption Level) ยิ่งกว่าการบริโภคของตนเองโดยเอกเทศ

(Absolute Consumption Level) ทั้งนี้เนื่องจากในสังคมเศรษฐกิจที่ถูกครอบงำโดยลัทธิบริโภคนิยม ซึ่งอาศัยสื่อโฆษณาทุกชนิดสร้างแรงขับเคลื่อนให้ผู้บริโภคหลงใหลกับการอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ ดังนั้น ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของสังคมจะมีค่า Average Propensity to Consume (APC) สูงกว่าผู้มีรายได้สูง เพราะผู้บริโภคเหล่านี้พยายามรักษาระดับการบริโภคของตนให้ใกล้เคียงกับคนทั่วไปในสังคม ส่วนผู้มีรายได้สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของสังคมจะมีค่า APC ต่ำกว่ากลุ่มแรก เพราะแม้จะบริโภคตามเกณฑ์เฉลี่ยหรือสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของสังคมแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากมีรายได้สูงกว่าจึงแบ่งรายได้ไปใช้จ่ายบริโภคในสัดส่วนที่น้อยกว่ากลุ่มแรก เนื่องจากในระยะยาว หากแบบแผนการกระจายรายได้ในสังคมยังคงเดิมการบริโภคจะเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนคงที่กับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น APC ในระยะยาวจึงมีค่าคงที่

2. บุคคลในสังคมจะมีการแข่งขันในการบริโภค การเลียนแบบการบริโภคสินค้าใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ (Demonstration Effect) ทุกคนจึงพยายามบริโภคให้เท่าเทียมหรือไม่น้อยหน้าคนอื่นในสังคม (บุญคง หันจางสิทธิ์, 2550, น.336)

3. เมื่อการบริโภคขึ้นสูงถึงระดับหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่เคยชินพอสมควรแล้ว ถ้าหารายได้ต้องลดต่ำลงมา ผู้บริโภคก็จะพยายามรักษาสถานการณ์บริโภคเดิมให้ใกล้เคียงที่สุด โดยการใช้ออมหรือขายทรัพย์สินที่มีอยู่เดิม เพื่อรักษาสถานการณ์บริโภค และระดับการบริโภคให้ใกล้เคียงกับระดับเดิม ทั้งนี้ เข้าลักษณะของสังคมไทยที่เรียกว่า “จมไม่ลง” นั่นเอง (บุญคง หันจางสิทธิ์, 2550, น.336)

นอกจากนี้ ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการเลียนแบบพฤติกรรมการใช้จ่าย ตัวอย่าง เช่น งานของ Marianne Bertrand และ Adair Morse ได้ศึกษารูปแบบการใช้จ่ายทั่วทุกรัฐของอเมริกา ระหว่าง ค.ศ.1980 และ 2008 เป็นการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของคนในครัวเรือน ที่ทั้งสองสนใจเป็นการเฉพาะว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายของคนในครัวเรือน 20% แรก ซึ่งเป็นกลุ่มที่รวยที่สุด จะส่งผลกระทบต่ออย่างไรบ้างต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของคนในระดับล่างอีก 80%

การศึกษานี้พบว่าเมื่อมีการใช้จ่ายในครัวเรือนกลุ่มคนรวย มีระดับสูงขึ้น จะนำไปสู่การใช้จ่ายมากขึ้น ในกลุ่มคนที่ไม่รวยลักษณะการใช้จ่ายที่ลงไปกระตุ้นคนในระดับล่าง (Trickle down Consumption) ได้เช่นนี้เป็นผลจากความรู้สึกอยากที่จะเทียมหน้าเทียมตากับผู้อื่นในสังคม (To Keep up with the Joneses) กลุ่มครัวเรือนที่ไม่รวยจะใช้จ่ายมากขึ้น เพื่อซื้อสินค้าและบริการประเภทฟุ่มเฟือยที่เพื่อนบ้านซึ่งร่ำรวยใช้กันอยู่ เช่น การเป็นสมาชิกสโมสรสุขภาพ (Health Clubs) ในขณะที่รายได้ของคนอเมริกากลุ่มผู้มีรายได้สูง 20% แรกมีอัตราการเพิ่มขึ้นในระดับที่ใกล้เคียงกับผู้ที่มีรายได้ปานกลาง โดยหากรัฐบาลต้องการให้กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ 80% มีรายได้ในอัตราเดียวกัน กลุ่มนี้ต้องมีเงินออมต่อปีสูงถึง 500 เหรียญสหรัฐฯ ต่อครัวเรือน หรือสูงถึง 800 เหรียญสหรัฐฯ

หากพิจารณาเฉพาะช่วงเวลาก่อนวิกฤติ อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงพบว่า กลุ่มผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถมีเงินออมสูงถึง 500 เหรียญสหรัฐฯ ต่อครัวเรือน นอกจากนี้ การศึกษายังชี้ว่าความไม่เท่าเทียมกันระหว่างรายได้จะมีสูงในมลรัฐที่กลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีรายได้น้อยที่สุด

สามารถ เตชะวงศ์ (2545) ได้ศึกษาค่านิยมและพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสนทนากลุ่มย่อย การบันทึกภาพ มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีเปรียบเทียบ จากการศึกษาพบว่าข้าราชการครูกลุ่มที่มีหนี้สิน มีค่านิยมบางเรื่องแตกต่างกันและบางเรื่องคล้ายคลึง ส่วนหนึ่งเกิดจากความคิดความเชื่อของตนเอง สิ่งที่ตนเองกระทำ เป็นสิ่งที่มีค่า สามารถกระทำได้ เช่น ชีวิตที่สะดวกสบาย ความเสมอภาค ความสุข ความทะเยอทะยาน ความใจกว้าง การสังสรรค์ เช่น การสร้างบ้าน การศึกษาต่อ การแต่งกายและความสำเร็จของงาน ส่วนหนึ่งเกิดจากการทำตามอย่างกัน หรือเรียกว่าลัทธิเอาอย่าง เห็นคนอื่นมีอะไรทำอะไรก็มองว่าเป็นสิ่งถูกต้องงดงาม มีความคล้อยตามและอยากมีบ้าง ส่วนหนึ่งเกิดจากลัทธิบริโภคนิยมที่ได้รับผลจากการโฆษณาชวนเชื่อ เกิดความอยากได้ อยากมี อยากเป็น จึงพยายามดิ้นรนแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อตอบสนองค่านิยม และความต้องการ ซึ่งมีทั้งความต้องการที่จำเป็นและไม่จำเป็น

2.3 แนวคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เชิงจิตวิทยา (พฤติกรรม)

ปิยดา สมบัติวัฒนา (2554) กล่าวว่าหลักวิชาเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Neo-classic) อธิบายถึงพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคล ในข้อสมมติที่ว่า บุคคลจะทำการตัดสินใจในทางเศรษฐศาสตร์อย่างมีเหตุมีผล หรือให้มนุษย์มีเหตุมีผลทางเศรษฐกิจ (Homo Economicus) โดยไม่สนใจสิ่งแวดล้อม ตัดสินใจเองโดด ๆ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด แต่ในทางจิตวิทยา (Psychology) หรือในเชิงพฤติกรรมกลับพบว่ากระบวนการตัดสินใจในหลายครั้งของบุคคล มักจะเกิดจากความไม่มีเหตุมีผลหรือมีเหตุผลจำกัดในขณะที่ตัดสินใจ ควบคุมตนเองไม่ได้ และมีพฤติกรรมทางสังคมที่มักจะเลียนแบบกันในสังคม จึงทำให้กระบวนการตัดสินใจของมนุษย์นั้น มีความไม่แน่นอน มีผู้ที่ได้ทำการศึกษเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้แก่ Daniel Kahneman ได้นำแบบจำลองแห่งการรู้คิด (Cognitive Model) ในเรื่องการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง และความไม่แน่นอน มาใช้กับแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีเหตุมีผล จึงได้เกิดการศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคในมุมมองใหม่ ที่เรียกว่า เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Economics) ซึ่งเป็นศาสตร์ในการนำเอาแนวความคิดทางจิตวิทยามาใช้เชิงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของคน เช่น เพิ่มมิติด้านอารมณ์ ทักษะคิด ความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งทฤษฎีที่นำมาใช้ ได้แก่ Prospect Theory ทฤษฎีนี้เป็นหลักการที่สนใจวิธีคิดและการตัดสินใจของมนุษย์ โดยอิงกับหลักจิตวิทยา แทนที่จะใช้หลัก

อรรถประโยชน์เป็นกรอบแนวคิดโดยมีมุมมองใหม่สองด้าน คือ คุณค่าของการได้ (Value of Gains) และคุณค่าของการเสีย (Value of Losses) แทนที่จะอ้างอิงหลักอรรถประโยชน์ (Marginal Utility) เพียงอย่างเดียว

ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ใช้อธิบายทัศนคติและพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคลทั่วไปที่มีต่อความเสี่ยง คือ ทฤษฎีอรรถประโยชน์ที่คาดหวัง (Expected Utility Theory: EUT) โดยมีแนวคิดว่าคุณค่าของบุคคลทั่วไปเป็นผู้ที่มีเหตุผลจึงพยายามเลือกในสิ่งที่ดีที่สุดในสิ่งที่ได้ข้อจำกัดที่ตนเองเผชิญอยู่ ดังนั้น การตัดสินใจของบุคคลโดยทั่วไปอยู่ภายใต้ข้อสมมติของการเป็นผู้หลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Aversion)

ทฤษฎีความคาดหวัง (Prospect theory: PT) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ผนวกแนวคิดทางด้านจิตวิทยาเข้ากับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ มาอธิบายพฤติกรรมการตัดสินใจการตัดสินใจของบุคคลทั่วไป แนวคิดของทฤษฎีดังกล่าว คือ บุคคลจะมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยงเฉพาะเมื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่จะได้รับ (Gains) และจะมีพฤติกรรมรักความเสี่ยง (Risk Loving) หรือยอมที่จะเสี่ยงเพื่อหลีกเลี่ยงความสูญเสีย (Loss Aversion) เมื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่จะสูญเสีย (Losses)

ข้อจำกัดของทฤษฎีอรรถประโยชน์ที่คาดหวัง และแนวคิดทฤษฎีความคาดหวัง (อ้างอิงจากธนาภรณ์ อธิปัญญากุล, 2555)

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ที่คาดหวัง (Expected Utility Theory) ที่เสนอโดย Von Neumann and Morgenstern เป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้อธิบายการตัดสินใจของปัจเจกชนภายใต้สภาวะความเสี่ยงและความไม่แน่นอน โดยผู้ตัดสินใจที่มีเหตุผลจะจัดลำดับความสำคัญของค่าคาดหวังของแต่ละทางเลือกและเลือกทางเลือกที่ให้ค่าอรรถประโยชน์ที่คาดหวังสูงสุด ดังนั้น บุคคลทั่วไปจะเลือกทางเลือกใดก็ขึ้นอยู่กับความยอมรับระดับความเสี่ยงที่บุคคลทั่วไปเผชิญอยู่ซึ่งสะท้อนผ่านค่าความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ ค่าอรรถประโยชน์ที่คาดหวังแสดงในรูปแบบทางคณิตศาสตร์ดังนี้

$$E(U(x_1, p_1; x_2, p_2) = p_1u(x_1) + p_2u(x_2)$$

โดยที่ U คือ อรรถประโยชน์โดยรวม

$u(x_i)$ คือ ผลตอบแทนที่ได้รับ (Outcome) ของทางเลือก x_i โดยที่ $i = 1, 2$

p_i คือ ความน่าจะเป็นของผลตอบแทนที่ได้รับของทางเลือก i

EUT อยู่ภายใต้หลักการเบื้องต้นของ Bernoulli ซึ่งเป็นผลลัพธ์ด้านตรรกะหรือเป็นความจริงที่ไม่ต้องการการพิสูจน์ (Axiom) ซึ่งประกอบด้วย

1. Ordering และ Transitivity กล่าวคือ บัณฑิตสามารถจัดลำดับทางเลือกที่ชอบทางเลือกใดมากกว่ากัน (Ordering) และในการจัดลำดับทางเลือกจะต้องเป็นตรรกะ (Transitivity) สมมติว่ามีกิจกรรมหรือทางเลือกที่มีความเสี่ยงอยู่สองทางเลือก คือ ทางเลือก a1 a2 และ a3 บัณฑิตต้องบอกให้ได้ว่าชอบ a1 หรือ a2 หรือ a3 มากกว่ากัน และถ้าบัณฑิตชอบ a1 มากกว่า a2 และ a2 มากกว่า a3 แสดงว่าเขาชอบ a1 มากกว่า a3 ด้วย

2. Continuity หมายถึง ถ้าบัณฑิตเผชิญหน้ากับทางเลือกที่มีความเสี่ยงซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ทั้งดี (ได้รับ) และไม่ดี (สูญเสีย) บัณฑิตจะเลือกทางเลือกที่มีความเสี่ยงต่ำที่สุดซึ่งจะนำไปสู่การสูญเสียน้อยที่สุด

3. Independence หมายถึง ความพึงพอใจของบัณฑิตที่มีต่อ a1 และ a2 เป็นอิสระจาก a3

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ยังมีข้อจำกัด คือ ฟังก์ชันอรรถประโยชน์จะมีลักษณะโค้งคว่ำ (Concave) และเพิ่มขึ้นอย่างเดียว (Monotonic Increasing) ซึ่งไม่สามารถอธิบายทัศนคติและพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคลทั่วไปที่มีต่อความเสี่ยงได้ภายใต้สถานการณ์ดังต่อไปนี้ได้

ก. ทางเลือกที่มีความเสี่ยงแต่ให้ผลที่เหมือนกันหากแสดงในรูปแบบที่แตกต่างกันแล้วจะนำไปสู่ความแตกต่างของลำดับความพึงพอใจของผู้ตัดสินใจ Kahneman and Tversky (1979) เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า ผลของกรอบการตัดสินใจ (Framing Effect) ซึ่งในการทดลอง Kahneman and Tversky ได้สร้างสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงโดยนำเสนอในรูปแบบที่แตกต่างกันโดยสมมติให้ผู้ตอบอยู่ภายใต้สถานการณ์ในการเกิดโรคระบาดที่มาจากแถบเอเชียและคาดว่าโรคดังกล่าวจะคร่าชีวิตคนถึง 600 คน ทางรัฐบาลสหรัฐจึงได้กำหนดโปรแกรมเพื่อป้องกันและลดระดับความรุนแรงของโรคดังกล่าวจำนวน 2 โปรแกรม ในการทดลองผู้ตอบจะต้องตอบคำถาม 2 ข้อ และแต่ละคำถามกำหนดให้ผู้ตอบเลือกระหว่าง 2 โปรแกรม โดยแต่ละโปรแกรมจะให้ผลที่แตกต่างกัน คือ จำนวนผู้รอดชีวิต โดยมีรายละเอียดของแต่ละคำถามดังนี้

คำถามที่ 1

โปรแกรม A: ถ้าเลือกโปรแกรมนี้อาจมีคนรอดชีวิต 200 คน (มีผู้เลือกร้อยละ 72)

โปรแกรม B: ถ้าเลือกโปรแกรมนี้อาจมีคนจะเป็นหนึ่งในสาม (1/3) ของจำนวนคนที่คาดว่าจะเสียชีวิตจำนวน 600 คน จะรอดชีวิต และสองในสาม (2/3) ที่เหลือจะไม่มีใครรอดชีวิต (มีผู้เลือกร้อยละ 28)

สำหรับคำถามที่ 2 ผู้ตอบถูกสมมติให้อยู่ภายใต้สถานการณ์เดียวกันกับคำถามที่ 1 แต่แนวทางในการนำเสนอคำถามแตกต่างกันคือ ใช้คำว่า “เสียชีวิต” แทนคำว่า “รอดชีวิต” ดังต่อไปนี้

คำถามที่ 2

โปรแกรม C: ถ้าเลือกโปรแกรมนี้อาจมีคนเสียชีวิต 400 คน (มีผู้เลือกร้อยละ 22)

โปรแกรม D: ถ้าเลือกโปรแกรมนี้อาจมีคนเสียชีวิต 600 คน จะไม่มีผู้เสียชีวิต และสองในสาม (2/3) ที่เหลือจะเสียชีวิตมี (ผู้เลือกร้อยละ 78)

จะเห็นว่าในคำถามที่ 1 ผู้ตอบส่วนใหญ่ ร้อยละ 72 มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Aversion) จึงเลือกโปรแกรม A มากที่สุด แต่เมื่อเปลี่ยนกรอบการนำเสนอในคำถามที่ 2 พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีพฤติกรรมรักที่จะเสี่ยง (Risk Loving) คือ เลือกทางเลือก D แต่หากเราใช้หลักของ EUT มาอธิบายจะเห็นว่าโปรแกรม A และ C จะให้ผลลัพธ์เหมือนกัน คือ จะมีผู้ที่รอดชีวิตเท่ากับ 200 คน จากจำนวนผู้ที่คาดว่าจะเสียชีวิตทั้งหมด 600 คน เพียงแต่คำถามที่ 1 นำเสนอกรอบของโปรแกรม A ในแง่ของผู้รอดชีวิต แต่คำถามที่ 2 นำเสนอในกรอบของโปรแกรม B ในด้านของผู้เสียชีวิต

ข. ภายใต้สถานการณ์ที่มีทางเลือกสองทางเลือกระหว่างทางเลือกที่มีความเสี่ยงและทางเลือกที่แน่นอน (ไม่มีความเสี่ยงเลย) บัณฑิตชนมักเลือกทางเลือกที่แน่นอน (Certainty Outcome) มากกว่าทางเลือกที่มีความเสี่ยงที่มีค่าอัตราประโยชน์คาดหวังสูงกว่า ยกตัวอย่างงานวิจัยของ Allais (1953) อ่างใน Kahneman and Tversky (2003) ทำการทดลองกับบัณฑิตชนจำนวน 100 คน และให้เลือกระหว่างทางเลือก A และ B ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (มูลค่าของรางวัลได้รับเป็นเงินบาท)

ทางเลือก A1 (มีผู้เลือกร้อยละ 12)

โอกาสที่จะได้เงิน 2,500 บาท คือ 0.33

โอกาสที่จะได้เงิน 2,400 บาท คือ 0.66

โอกาสที่จะได้เงิน 0 บาท คือ 0.01

ทางเลือก B1 (มีผู้เลือกร้อยละ 82)

ได้รับเงินจำนวน 2,400 บาท อย่างแน่นอน

จากการทดลอง พบว่า บัณฑิตชนมีความพอใจทางเลือก B มากกว่าทางเลือก A ทั้งที่ทางเลือก A ให้ค่าอัตราประโยชน์คาดหวังสูงกว่าทางเลือก B (A ให้ค่าอัตราประโยชน์คาดหวัง

เท่ากับ 2431.5 บาท และ B เท่ากับ 2,400 บาท) ปรากฏการณ์นี้เป็น ผลกระทบของค่าที่แน่นอน (Certainty Effect) กล่าวคือ ผู้ที่หลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรือไม่ชอบที่จะเสี่ยงก็จะเลือกทางเลือกที่มีความแน่นอนถึงแม้ว่าทางเลือกที่มีความเสี่ยงจะให้ผลตอบแทนประโยชน์คาดหวังที่สูงกว่าก็ตาม

ก. หากปัจเจกชนต้องเผชิญหน้ากับทางเลือกสองทางเลือกที่มีความเสี่ยงในระดับสูง ปัจเจกชนจะให้ความสำคัญของการตัดสินใจไปที่ระดับความน่าจะเป็นมากกว่าอัตราประโยชน์ที่คาดหวัง นั่นคือ เลือกทางเลือกที่มีระดับความน่าจะเป็นสูงที่สุด (Probability) (คำถามที่ 1) แต่เมื่อเผชิญหน้ากับทางเลือกสองทางเลือกที่มีความเสี่ยงในระดับต่ำเขาจะให้ความสำคัญไปที่จำนวนเงินที่ปรากฏของแต่ละทางเลือกมากกว่าระดับอัตราประโยชน์คาดหวัง ในกรณีนี้เขาก็จะเลือกผลลัพธ์ที่มีค่าสูง (คำถามที่ 2) (มูลค่าของรางวัลปรับเป็นเงินบาท)

คำถามที่ 1

ทางเลือก A มีผู้เลือกร้อยละ 86

โอกาสที่จะได้เงิน 3,000 บาท คือ 0.90

ทางเลือก B มีผู้เลือกร้อยละ 14

โอกาสที่จะได้เงิน 6,000 บาท คือ 0.45

คำถามที่ 2

ทางเลือก A มีผู้เลือกร้อยละ 27

โอกาสที่จะได้เงิน 3,000 บาท คือ 0.002

ทางเลือก B มีผู้เลือกร้อยละ 73

โอกาสที่จะได้เงิน 6,000 บาท คือ 0.001

จากคำถามที่ 1 จะเห็นว่าทางเลือก A และ B ให้ค่าอัตราประโยชน์คาดหวังที่เท่ากัน คือ 2,700 บาท แต่ปัจเจกชนส่วนใหญ่ร้อยละ 86 เลือกทางเลือก A เนื่องจากมีค่าความน่าจะเป็นสูงกว่าทางเลือก B เช่นเดียวกันกับคำถามที่ 2 ทางเลือก A และ B ให้ค่าอัตราประโยชน์คาดหวังที่เท่ากัน คือ 60 บาท แต่ปัจเจกชนส่วนใหญ่ร้อยละ 73 เลือกทางเลือก B เนื่องจากจำนวนเงินที่จะได้รับมากกว่าถึงแม้ค่าความน่าจะเป็นจะน้อยกว่าก็ตาม

ง. พฤติกรรมของปัจเจกชนจะแตกต่างกันไปภายใต้สภาวะการณ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากอยู่ภายใต้สภาวะการณ์ของการได้รับ (Gains) ปัจเจกชนจะมีพฤติกรรม หลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Aversion) โดยเลือกทางเลือกที่มีความแน่นอน (Certainty Outcome) แต่หากอยู่ภายใต้

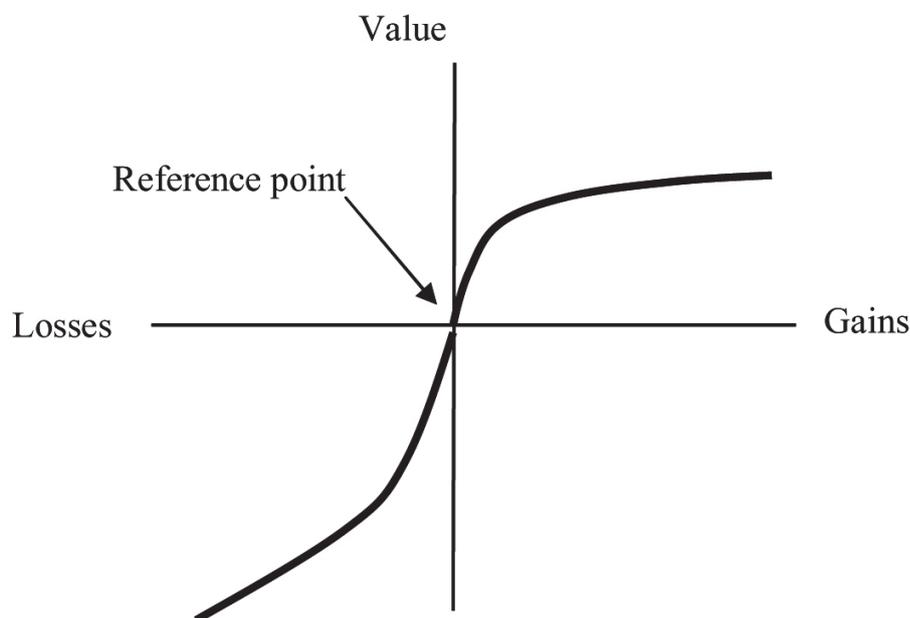
สภาวะการณ์ของการสูญเสียประโยชน์ บั๊จเจกชนจะแสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความสูญเสีย (Loss Aversion) หรือรักที่จะเสี่ยง (Risk loving) ในการทดลองผู้ตอบต้องตอบคำถามภายใต้สภาวะการณ์ที่แตกต่างกัน 2 แบบ คือ ภายใต้สภาวะการณ์ของการได้รับและสภาวะการณ์ของการสูญเสีย โดยแต่ละทางเลือกมีความเสี่ยงในระดับที่แตกต่างกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (มูลค่าของรางวัลปรับเป็นเงินบาท)

สภาวะการณ์ของการได้รับ		สภาวะการณ์ของการสูญเสีย	
คำถามที่ 1G		คำถามที่ 1L	
ทางเลือก A1G (มีผู้เลือกร้อยละ 20)	โอกาสที่จะ <u>ได้เงิน</u> 4,000 บาท คือ 0.80	ทางเลือก A1L (มีผู้เลือกร้อยละ 92)	โอกาสที่จะ <u>เสียเงิน</u> 4,000 บาท คือ 0.80
ทางเลือก B1G (มีผู้เลือกร้อยละ 80)	<u>ได้เงิน</u> จำนวน 3,400 บาท อย่างแน่นอน	ทางเลือก B1L (มีผู้เลือกร้อยละ 8)	<u>เสียเงิน</u> จำนวน 3,000 บาท อย่างแน่นอน
คำถามที่ 2G		คำถามที่ 2L	
ทางเลือก A2G (มีผู้เลือกร้อยละ 65)	โอกาสที่จะ <u>ได้เงิน</u> 4,000 บาท คือ 0.20	ทางเลือก A2L (มีผู้เลือกร้อยละ 42)	โอกาสที่จะ <u>เสียเงิน</u> 4,000 บาท คือ 0.20
ทางเลือก B2G (มีผู้เลือกร้อยละ 35)	โอกาสที่จะ <u>ได้เงิน</u> 3,000 บาท คือ 0.25	ทางเลือก B2L (มีผู้เลือกร้อยละ 58)	โอกาสที่จะ <u>เสียเงิน</u> 3,000 บาท คือ 0.25

จากทางเลือกของคำถามที่ 1G และ 1L พบว่า ในคำถามที่ 1G บั๊จเจกชนส่วนใหญ่เลือกทางเลือกที่แน่นอน แต่ในคำถามที่ 1L ซึ่งเป็นสภาวะการณ์ การสูญเสียบั๊จเจกชนกลับทางเลือก A1L ทั้งที่ทางเลือก B1L นั้นให้ค่าอัตราประโยชน์คาดหวังสูงกว่า A1L (หากเลือก B1L บั๊จเจกชนจะสูญเสีย 3,000 บาท แต่ A1L จะเสียเงิน 3,200 บาท) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา คำถามที่ 2G และ 2L จะเห็นว่าทางเลือกทั้งสอง ทางเลือกของแต่ละคำถามให้ค่าคาดหวังเท่ากัน แต่ภายใต้สภาวะการณ์ของการสูญเสียบั๊จเจกชนให้ความสำคัญกับระดับความน่าจะเป็นมากกว่าผลลัพธ์ ซึ่งตรงกันข้ามกับสภาวะการณ์ของการได้รับ พฤติกรรมดังกล่าวนี้เป็นผลเนื่องมาจากการสะท้อนกลับของความแตกต่างด้านพฤติกรรมการตัดสินใจของบั๊จเจกชนในสภาวะการณ์ที่แตกต่างกัน (Reflection Effect) ซึ่ง Kahneman and Tversky ได้ทำการทดลองซ้ำหลาย ๆ ครั้งก็ให้ผลไม่แตกต่างกัน

จากผลการทดลองที่อธิบายไว้ข้างต้นเป็นเพียงบางสถานการณ์การตัดสินใจของบั๊จเจกชนซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการเบื้องต้นที่ไม่ต้องการการพิสูจน์ (Axiom) ของ EUT ดังนั้น Kahneman and Tversky (1979) ได้เสนอทฤษฎีคาดหวัง (Prospect Theory:PT) เพื่อเป็นทางเลือกที่ใช้อธิบาย

พฤติกรรมการตัดสินใจ เป็นกรอบแนวคิดของค่าสองค่าที่แตกต่างกันคือคุณค่าของการได้รับ (Value of Gains) และคุณค่าของการสูญเสีย (Value of Losses) ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ตามแบบของ Prospect Theory

จากภาพอธิบายได้ว่าถึงแม้จำนวนเงินที่ได้รับและสูญเสียจะเท่ากัน แต่เมื่อเปรียบเทียบภายใต้สภาวะการรับของการได้รับ (Gains) และสภาวะการรับของการสูญเสีย (Losses) บึงเจกชนจะให้ น้ำหนักที่แตกต่างกัน โดยเขาจะรู้สึกว่าการสูญเสียจะมีความรุนแรงกว่าการได้รับ เมื่อนำคุณค่าของ ทั้งสองสภาวะการรับมาวาดกราฟจะเห็นว่าภายใต้สภาวะการรับของการได้ กราฟที่เขียนได้จะมีลักษณะ โค้งเข้าหาจุดกำเนิด (Concave) ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีอรรถประโยชน์คาดหวัง หรือ EUT แต่ภายใต้ สภาวะการรับของการสูญเสียกราฟจะมีลักษณะ โค้งออกจากจุดกำเนิด (Concave) และจะมีความชัน สูงสุดที่จุดอ้างอิง (Reference Point) ลักษณะกราฟโดยรวมมีลักษณะที่เรียกว่า S-shape

นอกจากนี้ ศาสตร์ทางจิตวิทยายังตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทาง เศรษฐศาสตร์ว่า การตัดสินใจในทางเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักนั้น ต้องนำ ข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่มาพิจารณาประกอบอย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลในอดีต ปัจจุบัน หรือ อนาคต เกี่ยวข้องมากหรือน้อย โดยปราศจากอคติ หรือความรู้สึกที่มีต่อข้อมูล และปัญหาที่กำลัง ตัดสินใจ การจะทำเช่นนั้น ได้เป็นเรื่องยากยิ่ง เพราะบุคคลจะต้องทำตัวเหมือนเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์

ที่มีคุณภาพการประมวลผลสูง ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริง มนุษย์ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ทั้งในเรื่อง การประมวลข้อมูลทั้งหมด เพื่อการตัดสินใจและการตัดสินใจโดยปราศจากความรู้สึก จึงทำให้ บุคคลใช้วิธีการหลากหลายวิธีเพื่อลดความยุ่งยากซับซ้อนของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งช่วยให้การตัดสินใจทำได้

ดังนั้น ศาสตร์ทางจิตวิทยาจึงเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการทำความเข้าใจกระบวนการคิด ของบุคคล Prospect Theory ได้ยกตัวอย่าง การกระทำของบุคคลมาประกอบการอธิบาย ทำให้ สามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยวิธีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้อยู่ในรูปที่ เข้าใจง่ายแล้ว บุคคลจะประเมินค่าข้อมูลให้มีลักษณะเป็นการประเมินเชิงสัมพัทธ์มากกว่าเชิง สัมบูรณ์ ซึ่งการประเมินผลแบบนี้ทำให้การตัดสินใจของบุคคลแตกต่างไปจากการตัดสินใจที่ควร จะเป็นไปตามที่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักตั้งข้อสมมติ

โดยสรุปแล้ว จากการศึกษาเชิงประจักษ์ในอดีตที่ศึกษาค้นพบความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะหนี้สินกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น การศึกษานี้จึง ต้องการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. กับ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ประเภทของบุคลากร เพศ อายุ อายุราชการ สถานภาพสมรส ระดับ การศึกษาที่อยู่อาศัย และผู้ที่มีความอุปการะ ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ รวมทั้งต้องการ ทดสอบสมมติฐานว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้และรายจ่าย ว่ามีความสัมพันธ์กับภาวะ หนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. หรือไม่

นอกจากนี้ การศึกษาเชิงประจักษ์ในอดีต ยังพบว่า พฤติกรรมการเลียนแบบมีผลต่อ ภาวะหนี้สิน ซึ่งหากมนุษย์มีพฤติกรรมตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์สายหลักที่กำหนดให้มีความเป็น เหตุเป็นผลและสามารถตัดสินใจได้เองโดยไม่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดลอม (Rational Representative Agent) แล้ว ภาวะหนี้สินไม่ควรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลียนแบบ ซึ่ง การศึกษานี้ต้องการทดสอบว่าเป็นเช่นนั้นหรือไม่ และท้ายสุด การศึกษานี้ต้องการทดสอบข้อ สมมติความมีเหตุผลและความคงเส้นคงวาทางเศรษฐศาสตร์ว่าสอดคล้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ ในโลกแห่งความเป็นจริงหรือไม่ หากมนุษย์ไม่ได้มีความเป็นเหตุเป็นผลและไม่มีความคงเส้นคงวา ตามที่เศรษฐศาสตร์สายหลักตั้งข้อสมมติ แต่ตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานการได้รับอิทธิพลจาก สิ่งแวดลอมแล้ว ภาวะหนี้สินควรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลียนแบบ โดยการทดสอบนั้น อยู่ในรูปของแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการทดสอบทฤษฎี อรรถประโยชน์ที่แสดงความมีเหตุผลในทางเศรษฐศาสตร์โดยแบบสอบถามในส่วนนี้ประยุกต์มา จาก Kahneman and Tversky (1981) และในส่วนที่สอง เป็นการทดสอบเกี่ยวกับข้อสมมติทาง เศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความคงเส้นคงวา (Consistency) โดยแบบสอบถามในส่วนนี้ได้ประยุกต์มา

จาก Bardsley et al. (2010) ทั้งนี้ ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อภาวะหนี้สินรวมทั้งสมมติฐานที่ต้องการทดสอบรวมทั้งวิธีการทดสอบความมีเหตุผลและความคงเส้นคงวาตามข้อสมมติของเศรษฐศาสตร์สายหลักนั้นได้อธิบายไว้ในบทถัดไป

ตารางที่ 2.1 สรุปการทบทวนงานศึกษาเกี่ยวกับหนี้สินในอดีตที่เกี่ยวข้อง

ชื่อผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง	วิธีการศึกษา	ผลการศึกษา
1) ศิริวรรณ คงศิลา (2552)	ภาวะหนี้สินของข้าราชการกรุงเทพมหานคร กรมศึกษาข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน ทวีวัฒนา และ บางกอกน้อย	- วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดย ข้อมูลที่ได้นำมารวบรวมและวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อ แจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยและค่าไคสแควร์ - เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 410 ตัวอย่าง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบ คำถามปลายเปิดและปลายปิด โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการ บริโภคเป็นหลัก	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินกู้ยืมของข้าราชการกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 เขต ได้แก่ รายจ่าย สถานะความเป็นเจ้าของที่พัก และสถานภาพการสมรสตัวระดับการศึกษาไม่มีผลต่อปริมาณ เงินกู้ยืมของข้าราชการกรุงเทพมหานครสังกัดสำนักงานเขตทวี วัฒนาและบางกอกน้อย แต่มีผลต่อปริมาณเงินกู้ยืมของ ข้าราชการกรุงเทพมหานครสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน ปัจจัย อายุไม่มีผลต่อปริมาณเงินกู้ยืมของข้าราชการกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตบางกอกน้อยแต่มีผลต่อปริมาณเงินกู้ยืมของ ข้าราชการกรุงเทพมหานครสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน และ สำนักงานเขตทวีวัฒนา
2) ดวงกฤษี พรรณเสศ (2552)	รายได้ รายจ่าย หนี้สินและการออมของ ครีวเรือน หาบเร่แผงลอย กรณี ศึกษาชุมชน ท่าพระจันทร์	- วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ตารางสถิติ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่กำหนดรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และการออมด้วย สมการถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) และใช้ วิธีการพรรณนาข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยเลือกศึกษาที่ ชุมชนท่าพระจันทร์ และเน้นการศึกษาหา รายจ่าย หนี้สินและการออมของครอบครัวหาบเร่แผง ลอยในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์มากกว่ามุมมองในเชิง สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้ง เชิงคุณภาพและปริมาณ - ใช้แนวคิดทฤษฎีการบริโภคเป็นหลักที่อธิบาย ระหว่างรายได้ ค่าใช้จ่าย และการออม	ข้อมูลของครัวเรือนหาบเร่แผงลอย ส่วนใหญ่มี 1. รายได้จากการค้าขายหาบเร่แผงลอยเพียงอย่างเดียว 2. รายจ่ายของครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายเพื่อการอุปโภค บริโภคความ โน้มียงเฉลี่ยในการบริโภคคือ 1.09 ซึ่งมีกำไร บริโภคมากกว่ารายได้ที่ได้รับ ในภาพรวมมีการกู้ยืม 3. ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยส่วนใหญ่มีการออมที่ไม่แน่นอนและ ความ โน้มียงเฉลี่ยในการออมของผู้ค้าหาบเร่แผงลอยคือ -0.09 4. ผู้ที่มีหนี้สินส่วนใหญ่ เป็นหนี้ในระบบ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชื่อผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง	วิธีการศึกษา	ผลการศึกษา
3) ร.ต.ท.สุลักษณ์ เส็งยมลักษณ์ (2554)	ภาวการณ์มีหนี้สินและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจนำ	วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์โดยใช้ตารางไขว้ การวิเคราะห์ความแปรปรวน และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีทดสอบค่าไคสแควร์	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีหนี้สินของข้าราชการตำรวจนำ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง สถานภาพสมรส เงินเดือน รายได้เสริม ความเพียงพอของค่าใช้จ่ายจากรายได้ของข้าราชการตำรวจนำรวมกับรายได้ของกลุ่มสมรส การใช้เครื่องอำนวยความสะดวก และการมีค่านิยมในการบริโภค
4) บุบผชาติ ตันตามณิรัตน์ (2553)	ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และพฤติกรรมการของผู้ที่ก่อหนี้บัตรเครดิต	ศึกษาจากข้อมูลสถิติภูมิภาคต่าง ๆ ระหว่างไตรมาสที่ 1 ปี 2548 ถึงไตรมาสที่ 2 ปี 2552 ใช้วิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์วิธีกำลังสองน้อยที่สุด ในรูปแบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ ศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายบัตรเครดิตของชนภาคการพาณิชย์ในประเทศไทยจำนวน 193 ราย วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แสดงค่าความถี่และร้อยละ	1. ปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ คือ อายุ เพศ การศึกษา สถานภาพ รายได้ อาชีพ 2. พฤติกรรมของกลุ่มผู้ก่อหนี้บัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ของไทยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้พบว่าผู้ก่อหนี้ที่มีพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตคือ ปริมาณการกดเงินสดล่วงหน้า ปริมาณยอดสินเชื่อการค้า และอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิต มีผลกระทบต่อนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของบัตรเครดิตที่ออกโดยบริษัท ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่ใช้สถาบันการเงิน
5) นันทุช สุทธินิยม (2552)	พฤติกรรมการใช้จ่ายของพนักงานธนาคารที่กู้ยืมเงินสวัสดิการกรณีศึกษา พนักงานธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่	ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 ราย นำข้อมูลมาวิเคราะห์ในรูปแบบของร้อยละ และใช้สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ใช้ทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) ได้แก่ตัวแปรรายได้และตัวแปรอายุ	ปัจจัยที่กำหนดหนี้สินคงค้างพบว่ารายได้และอายุ มีอิทธิพลทางบวก ส่วนเพศและอายุงานมีอิทธิพลในทางลบ โดยรายได้เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดหนี้สินคงค้างอายุงานที่มากขึ้น หนี้สินคงค้างจะลดลง เพศชายมีหนี้สินคงค้างและการกู้ยืมมากกว่าเพศหญิง พนักงาน โดยส่วนใหญ่มีการวางแผนการใช้จ่าย และหลังจากการกู้ยืมสวัสดิการธนาคาร

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชื่อผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง	วิธีการศึกษา	ผลการศึกษา
6) ร.ต.อ.หญิง ศศิธร ชนะภักย์ (2546)	พฤติกรรมกรรมการออมและการกู้ยืมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดน จำกัด	- วิจัยเชิงพรรณนาเก็บข้อมูลแบบสอบถามและนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ค่าร้อยละ ค่า Chi – Square การทดสอบสมมติฐานได้ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05	พฤติกรรมกรรมการออมสหกรณ์สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนจะยอมไว้ค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉิน เพื่อการศึกษาของตนเอง หรืออยู่ในอุปการะการกู้ยืมเงินของสมาชิกสหกรณ์กู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การศึกษาของตนเอง บุตร เพื่อชำระหนี้จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าเพศ ระดับการศึกษา รายได้รวมของครอบครัว และรายได้รวมของครอบครัวไม่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมและพฤติกรรมการกู้ยืมอายุไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออมแต่มีผลต่อพฤติกรรมการกู้ยืมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดน
7) รัชดา ว่องวันดี (2550)	การวิเคราะห์ภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจกรณีศึกษาข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง	วิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนา บรรยายลักษณะข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบร้อยละตารางไขว้ และแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางโดยใช้ค่ากลางเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	- ข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลางมีหนี้สินร้อยละ 80.9 เป็นหนี้ประเภทเพื่อการอุปโภค บริโภค ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาระหนี้ของข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลางมากที่สุด คือระดับรายได้ต่อเดือนและรองลงมาคือค่าใช้จ่ายต่อเดือน
8) สมมาตุ มหารักษ์ (2547)	ภาวะหนี้สินของบุคลากรมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2545	วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS หาค่าทางสถิติได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละและใช้ T-test และ One-way ANOVA การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติ โดยสถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติการวิเคราะห์ T-test และ One-way ANOVA เป็นตัวทดสอบ	- บุคลากรมหาวิทยาลัยบูรพาร้อยละ 60 เป็นผู้มีหนี้สิน โดยมีหนี้สินเฉลี่ยคนละ 146,312.2 บาท สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดหนี้สิน คือการซื้อหรือสร้างบ้านที่อยู่อาศัย รองลงมาคือ การใช้จ่ายเพื่อดำรงชีพประจำวัน - ประเภทบุคลากร อายุ จำนวนผู้อยู่ในอุปการะ และรายได้ ทำให้ภาวะหนี้สินแตกต่างกัน

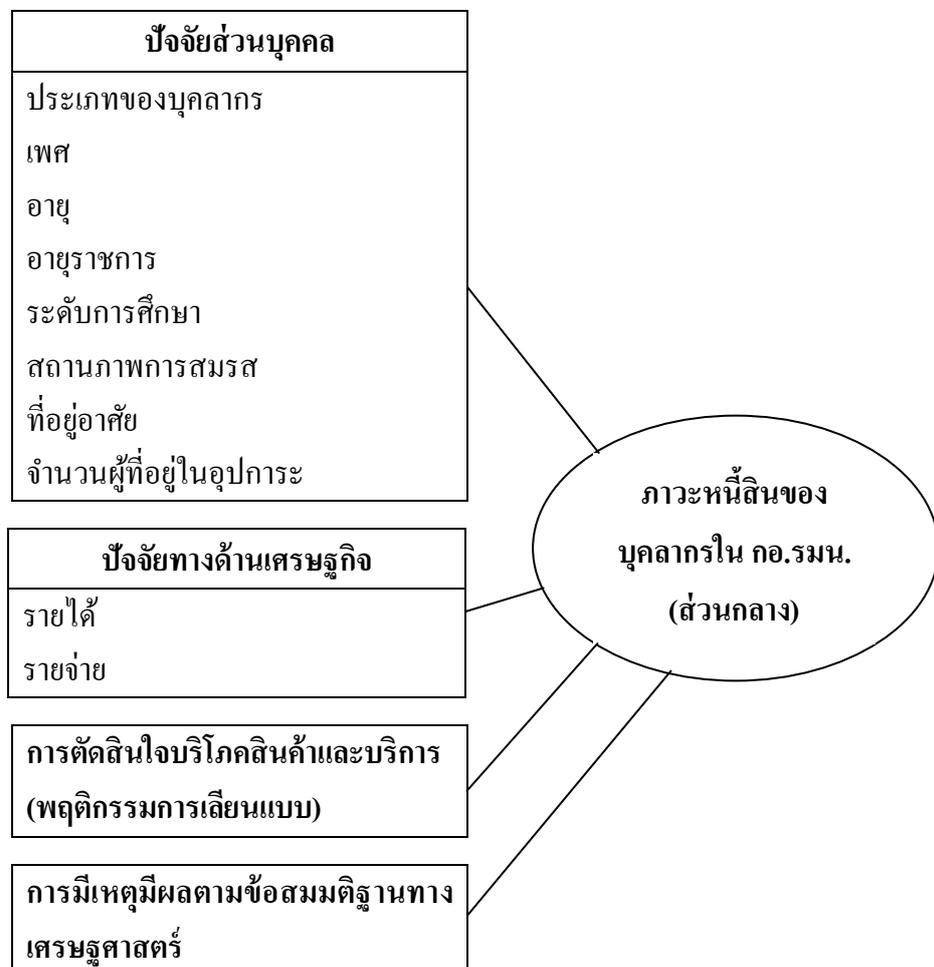
ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชื่อผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง	วิธีการศึกษา	ผลการศึกษา
9) พิทยา สิทธิอำนวย (2553)	การทดสอบทฤษฎี Prospect Theory ของ Kahneman และ Tversky กับกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย	<p>- เน้นการศึกษาเพื่อทดสอบแนวความคิด Prospect Theory ของ Kahneman และ Tversky กับกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยว่าสามารถอธิบายพฤติกรรมทางเศรษฐศาสตร์ของมนุษย์เมื่อต้องทำการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยงที่มีความแตกต่างไปจากความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีอรรถประโยชน์หรือไม่</p> <p>- ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจที่ปรับมาจากแบบสอบถามของ Kahneman และ Tversky ได้ใช้งานวิจัยในวารสาร <i>Econometrica</i> สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบนัยสำคัญ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ภาควิชาปริญญาตรีบริหารธุรกิจ หลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 104 ราย</p>	<p>พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างสอดคล้องกับผลที่ได้จากงานวิจัยของ Kahneman และ Tversky และมีนัยสำคัญทางสถิติในกรณีต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การเลือกระหว่างทางเลือกที่มีความเสี่ยงทั้งสองด้านนั้น ผู้ตอบคำถามจะเลือกทางเลือกที่มีรางวัลสูงกว่า 2) หากความน่าจะเป็นของทั้งสองทางเลือกลดลงในสัดส่วนที่เท่าเทียมกันแล้ว เมื่อทั้งสองทางเลือกมีความเสี่ยง ผู้ตอบคำถามจะเลือกทางเลือกที่มีรางวัลสูงกว่า 3) กรณีการเลือกทางเลือกที่ผลลัพธ์ไม่เชิงตัวเงิน แต่เน้นการท่องเที่ยวที่มีความเสี่ยงทั้งสองทางเลือก การเลือกคำตอบของกลุ่มตัวอย่างจะเลือกทางเลือกที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่า กล่าว แม้ว่าจะมีความน่าจะเป็นที่จะได้เที่ยวน้อยกว่า 4) เมื่อทางเลือกทั้งสองทางมีค่าความน่าจะเป็นสูง ผู้ตอบคำถามจะเลือกทางเลือกที่มีความน่าจะเป็นค่าสูงกว่า ส่วนระหว่างทางเลือกที่ความน่าจะเป็นต่ำ ผู้ตอบจะเลือกทางเลือกที่ค่า Gains มีมูลค่าที่สูงกว่า 5) พบว่า เกิด Framing Effect แม้อัตราส่วนของทางเลือกที่สอดคล้องก็ต่างกันจะมีจำนวนน้อยกว่า

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษานี้จะเน้นศึกษาบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ผู้ศึกษาได้จำแนกการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และพฤติกรรม การตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ (พฤติกรรมกรรมการเลียนแบบ) และการมีเหตุมีผลตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ ตามกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ สังกัดกอง
 อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ณ ปี 2555 จำนวน 1,588 คน
 การกำหนดขนาดตัวอย่างใช้สูตรยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N (c)^2}$$

เมื่อ c = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.00 – 1.00 ในที่นี้ = 0.05)

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดตัวอย่าง

แทนค่า $n = \frac{1,588}{1 + 1,588 (0.05)^2}$

$$n = \frac{1,588}{4.97}$$

$$n = 319.55 \sim 320 \text{ คน}$$

กลุ่มตัวอย่างที่ได้จำนวน 320 คน

3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็นสองส่วน โดยส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ
 และส่วนที่สองเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จะใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
 จำนวน 320 คน ดังต่อไปนี้

3.3.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ประเภทของบุคลากร เพศ อายุ อายุราชการ ระดับ
 การศึกษา สถานภาพการสมรส ที่อยู่อาศัย และผู้ที่อยู่ในความอุปการะ

3.3.1.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ รายจ่าย หนี้สิน

3.3.1.3 การตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ (พฤติกรรมกรรมการเลียนแบบการบริโภค)

3.3.1.4 การมีเหตุมีผลตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านหนี้สิน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดภาวะหนี้สิน จากเอกสารงานวิจัย เช่น ข้อมูลสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และแหล่งสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น และนำไปทดสอบ (Pre-test) จำนวน 3 ส่วน โดยแบบสอบถาม

ส่วนที่ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ได้แก่ ประเภทของบุคลากร เพศ อายุ อยุราชการ การศึกษา สถานภาพการสมรส ที่อยู่อาศัย ผู้ที่อยู่ในความอุปการะ

ส่วนที่ (2) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ได้แก่ รายได้ รายจ่าย

ส่วนที่ (3) ข้อมูลพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ (พฤติกรรมการณ์เลียนแบบ) โดยแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า มี 5 ระดับ ได้แก่

5	เท่ากับ	มากที่สุด
4	เท่ากับ	มาก
3	เท่ากับ	ปานกลาง
2	เท่ากับ	น้อย
1	เท่ากับ	น้อยที่สุด

ส่วนที่ (4) การมีเหตุมีผลตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ ให้เลือกตอบโดยไม่มีถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 การแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 320 คน ผู้ศึกษาใช้วิธีคำนวณตามอัตราส่วนของจำนวนยอดกำลังพลแต่ละหน่วยงานภายในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) เพื่อให้เกิดการกระจายของกลุ่มตัวอย่าง และเป็นตัวแทนของประชากรที่ต้องการศึกษาอย่างแท้จริง โดยอาศัยเจ้าหน้าที่ฝ่ายกำลังพลของแต่ละหน่วยช่วยในการแจกจ่ายและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2556 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2556 รวมระยะเวลา 2 เดือน

3.5.2 จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้แจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 320 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 100.00

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์และอภิปรายผลข้อมูลส่วนบุคคล และเศรษฐกิจ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) บรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในรูปค่าร้อยละ (Percentage) ด้านพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ เป็นระดับคะแนน 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ (Likert's Scale) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้านทดสอบการมีเหตุมีผล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) บรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในรูปค่าร้อยละ (Percentage)

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) โดยปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของบุคลากรกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) จะถูกนำมาทดสอบด้วยไคสแควร์ (Chi-Square Test) เป็นการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ซึ่งเป็นการทดสอบว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \frac{(O-E_j)^2}{E_j}, df = (r - 1)(c - 1)$$

เมื่อ	O แทน	ความถี่ที่สังเกตได้
	E แทน	ความถี่ที่คาดหวัง

สามารถหา E ได้จาก $E = \frac{R \times C}{N}$

กำหนดให้

χ^2	=	ค่าไคสแควร์
O_{ij}	=	ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (Observed Frequency) ในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j
E_{ij}	=	ความถี่ที่คาดหวัง (Expected Frequency) ในแถวที่ i คอลัมน์ที่ j
r	=	จำนวนแถว
c	=	จำนวนคอลัมน์

สมมติฐานการวิจัย

ความถี่ที่สังเกตได้กับความถี่ที่คาดหวังแตกต่างกัน

สมมติฐานทางสถิติ

H_0 : ความถี่ที่สังเกตได้กับความถี่ที่คาดหวังไม่แตกต่างกัน

H_1 : ความถี่ที่สังเกตได้กับความถี่ที่คาดหวังแตกต่างกัน

การทดสอบนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานของตัวแปรสองตัวว่าเป็นอิสระกันหรือไม่ จึงกำหนดระดับความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ χ^2 ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยการทดสอบสมมติฐาน ด้วยวิธีทดสอบไคสแควร์ซึ่งมีสมมติฐาน ดังนี้

H_0 : ภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) กับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ประเภทบุคลากร เพศ อายุ อายุราชการ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ที่อยู่อาศัย และจำนวนผู้ที่อยู่ในความอุปการะ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน รวมทั้งพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ (พฤติกรรมการบริโภคเลียนแบบ) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : ภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) กับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ประเภทบุคลากร เพศ อายุ อายุราชการ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ที่อยู่อาศัย และจำนวนผู้ที่อยู่ในความอุปการะ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน รวมทั้งพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ (พฤติกรรมการบริโภคเลียนแบบ) มีความสัมพันธ์กัน

โดยไม่ปฏิเสธ H_0 เมื่อค่า Pearson Chi – Square มีค่า Asymp. Sig. (2 - sided) หรือค่า P (ความน่าจะเป็น) มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05

2. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่างกันทำให้ภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) แตกต่างกัน

H_0 : รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

H_1 : รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรู๋ยืม (พฤติกรรมกรเลียบแบบ)

พฤติกรรมกรบริโภคต่างกันทำให้ภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) แตกต่างกัน

H_0 : พฤติกรรมกรบริโภคต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

H_1 : พฤติกรรมกรบริโภคต่างกัน มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

3.6.3 อิทธิพลทางจิตวิทยาในการตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าและบริการของบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) โดยการออกแบบสอบถาม โดยแบ่งระดับคะแนนความสำคัญ 5 ระดับ ได้แก่ สำคัญมากที่สุด = 5 คะแนน สำคัญมาก = 4 คะแนน สำคัญปานกลาง = 3 คะแนน สำคัญน้อย = 2 คะแนน สำคัญน้อยที่สุด = 1 คะแนน และนำคะแนนความสำคัญมาหาค่ากลางเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เสนอในรูปตารางประกอบการพรรณนาข้อมูล และจัดระดับความสำคัญ โดยแบ่งอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ซึ่งสามารถแบ่งคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน	1.00 – 1.80	มีความสำคัญน้อยที่สุด
ระดับคะแนน	1.81 – 2.60	มีความสำคัญน้อย
ระดับคะแนน	2.61 – 3.40	มีความสำคัญปานกลาง
ระดับคะแนน	3.41 – 4.20	มีความสำคัญมาก

ระดับคะแนน 4.21 – 5.00 มีความสำคัญมากที่สุด

3.6.4 การมีเหตุมีผลตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ ได้ออกแบบสอบถามเป็นคำถามให้เลือกตอบ ใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ โดยแบบสอบถามมี 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการทดสอบทฤษฎีอรรถประโยชน์ที่แสดงความมีเหตุผลในทางเศรษฐศาสตร์โดยแบบสอบถามในส่วนนี้ประยุกต์มาจากการศึกษาของ Kahneman and Tversky (1981) และในส่วนที่สอง เป็นการทดสอบเกี่ยวกับข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความคงเส้นคงวา (Consistency) โดยแบบสอบถามในส่วนนี้ได้ประยุกต์มาจาก Bardsley et al. (2010)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ จำนวน 3 ข้อ คือ (1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะหนี้สิน (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเลียนแบบการบริโภคกับภาวะหนี้สิน (3) ศึกษาข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าบุคคลมีเหตุมีผลทางเศรษฐศาสตร์หรือไม่ โดยผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนความถี่ ร้อยละ และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะหนี้สิน โดยใช้ Chi-Square Test ด้วยโปรแกรม SPSS

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ รายจ่าย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับภาวะหนี้สิน โดยใช้ Chi-Square Test ด้วยโปรแกรม SPSS

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) โดยเป็นการแสดงถึงการตัดสินใจแบ่งระดับตามคะแนน หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเลียนแบบกับภาวะหนี้สิน โดยใช้ Chi-Square Test ด้วยโปรแกรม SPSS

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาข้อมูลการทดสอบข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าบุคคลมีเหตุมีผลตามหลักเศรษฐศาสตร์ โดยแสดงเป็นค่าร้อยละ

4.1 ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนความถี่และร้อยละ และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะหนี้สิน โดยใช้ Chi-Square Test ด้วยโปรแกรม SPSS

จากการศึกษาข้อมูลด้านสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ อายุ ประเภทของบุคลากร ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ที่อยู่อาศัย และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ ได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทของบุคลากร		
ช่วยราชการ	220	68.75
ข้าราชการประจำ	50	15.62
ลูกจ้าง	50	15.62
รวม	320	100
2. เพศ		
ชาย	213	66.56
หญิง	107	33.44
รวม	320	100
3. อายุ		
25-30 ปี	9	2.81
31-45 ปี	71	22.18
46-50 ปี	63	19.68
50 ปีขึ้นไป	177	55.31
รวม	320	100
4. อายุราชการ		
10-15 ปี	29	9.06
16-20 ปี	43	13.43
21-25 ปี	48	15.00
25 ปีขึ้นไป	200	62.50
รวม	320	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	84	26.25
ปริญญาตรี	168	52.50
สูงกว่าปริญญาตรี	68	21.25
รวม	320	100
6. สถานภาพ		
โสด	68	21.25
สมรส	208	65.00
หย่า	30	9.37
หม้าย	14	4.37
รวม	320	100
7. ที่อยู่อาศัย		
ที่พักทางราชการ	142	44.40
บ้านบิดามารดา	32	10.00
บ้านส่วนตัว	130	40.60
บ้านเช่า	16	5.00
รวม	320	100
8. ผู้ที่อยู่ในความอุปการะ		
มี	131	40.90
ไม่มี	189	59.10
รวม	320	100

ที่มา: จากการศึกษา

จากตารางที่ 4.1 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ประเภทของบุคลากร กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่ตำแหน่งช่วยราชการ จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 รองลงมาเป็นข้าราชการประจำ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 15.62 และลูกจ้าง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 15.62
2. เพศ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 66.56 และเพศหญิง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 33.44
3. อายุ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 55.31 รองลงมามีอายุระหว่าง 31-45 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.18
4. อายุราชการ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่มีอายุราชการ 25 ปีขึ้นไป จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมามีอายุราชการระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00
5. ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมามีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 26.25 และสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25
6. สถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมามีสถานภาพโสด จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25
7. ที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่พักอาศัยที่พักทางราชการ จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 44.40 รองลงมาพักบ้านส่วนตัว จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60 และบ้านบิดามารดา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 บ้านเช่า จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00
8. จำนวนผู้ที่อยู่ในความอุปการะ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่ไม่มีผู้ที่อยู่ในความอุปการะ จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 59.10 รองลงมามีผู้ที่อยู่ในความอุปการะ จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 40.90

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อภาวะหนี้สินแสดงได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะหนี้สินของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

รายการ	Asymp. Sig (2- sided)	นัยสำคัญ 0.05
1. ประเภทของบุคลากร	0.429	ไม่มี
2. เพศ	0.683	ไม่มี
3. อายุ	0.648	ไม่มี
4. อายุราชการ	0.057	ไม่มี
5. การศึกษา	0.218	ไม่มี
6. สถานภาพการสมรส	0.442	ไม่มี
7. ที่อยู่อาศัย	0.361	ไม่มี
8. ผู้ที่อยู่ในความอุปการะ	0.530	ไม่มี

ที่มา: จากการศึกษา

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) นี้ เพื่อทดสอบสมมติฐานว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ประเภทบุคลากร เพศ อายุ อายุราชการ การศึกษา สถานภาพการสมรส ที่อยู่อาศัย และผู้ที่อยู่ในความอุปการะ มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินหรือไม่

สมมติฐานข้อที่ 1

ประเภทของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ประเภทของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : ประเภทของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.429 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น ประเภทของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2

เพศของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถเขียนสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : เพศของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : เพศของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.683 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น เพศของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 3

อายุของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถเขียนสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : อายุของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : อายุของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.648 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น อายุของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 4

อายุราชการของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถเขียนสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : อายุราชการของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : อายุราชการของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.057 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น อายุราชการของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 5

การศึกษาของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถเขียนสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : การศึกษาของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : การศึกษาของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.218 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น การศึกษาของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับ

นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 6

สถานภาพของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : สถานภาพของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : สถานภาพของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.442 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น สถานภาพของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับ

นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 7

ที่อยู่อาศัยของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ที่อยู่อาศัยของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : ที่อยู่อาศัยของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.361 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น ที่อยู่อาศัยของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับ

นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 8

ผู้ที่อยู่ในความอุปการะของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : ผู้ที่อยู่ในความอุปการะของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : ผู้ที่อยู่ในความอุปการะของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.530 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น ผู้ที่อยู่ในความอุปการะของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4.2 ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ รายจ่าย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยใช้ Chi-Square Test ด้วยโปรแกรม SPSS

4.2.1 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย รายได้ รายจ่าย และหนี้สิน ได้ผลการศึกษาดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละข้อมูลด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รายได้		
10,000-15,000 บาท	24	7.50
15,001-20,000 บาท	49	15.31
20,001-25,000 บาท	70	21.87
25,001-30,000 บาท	77	24.06
30,001-35,000 บาท	23	7.18
มากกว่า 35,000 บาท	77	24.06
รวม	320	100
2. รายได้อื่น		
เบี้ยเลี้ยง	69	21.56
อาชีพเสริม	92	28.75
ไม่มี	159	49.68
รวม	320	100
3. รายได้คู่สมรส		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	52	16.25
15,001-20,000 บาท	97	30.31
มากกว่า 20,000 บาท	171	53.43
รวม	320	100

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. รายจ่ายต่อเดือน		
ไม่เกิน 5,000 บาท	31	9.68
5,001-7,000 บาท	34	10.62
7,001-10,000 บาท	43	13.43
10,001-15,000 บาท	50	15.62
15,001-20,000 บาท	48	15.00
มากกว่า 20,000 บาท	114	35.6
รวม	320	100
5. บัตรเครดิต		
มี	188	58.75
ไม่มี	132	41.25
รวม	320	100

ที่มา: จากการศึกษา

จากตารางที่ 4.3 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. รายได้ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่างเดือนละ 25,001-30,000 บาท จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 24.06 กับมีรายได้มากกว่า 35,000 บาทต่อเดือน จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 24.06 รองลงมามีรายได้ระหว่างเดือนละ 20,001-25,000 บาท จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 21.87
2. รายได้อื่น กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้อื่น จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 รองลงมามีรายได้อื่นจากอาชีพเสริม จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75
3. รายได้ของกลุ่มสมรส กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่รายได้ของกลุ่มสมรสมีรายได้มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 53.43 รองลงมารายได้ของกลุ่มสมรสอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 30.31

4. รายจ่ายต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่มีรายจ่ายมากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมามีรายจ่ายต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 15.62 และรายจ่ายต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-20,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0

5. บัตรเครดิต กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่มีบัตรเครดิต จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75 รองลงมาไม่มีบัตรเครดิต จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25

สำหรับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับภาวะหนี้สิน แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับภาวะหนี้สินของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

รายการ	Asymp. Sig (2- sided)	นัยสำคัญ 0.05
1. รายได้	0.557	ไม่มี
2. รายจ่าย	0.043	มี

ที่มา: จากการศึกษา

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) นี้ เพื่อทดสอบสมมติฐานว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ รายจ่าย มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินหรือไม่

สมมติฐานข้อที่ 1

รายได้ของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์ต่อภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : รายได้ของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : รายได้ของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.557 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น รายได้ของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2

รายจ่ายของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

H_0 : รายจ่ายของบุคลากรใน กอ.รมน. ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : รายจ่ายของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.043 มีค่าน้อยกว่า 0.05 ปฏิเสธ H_0 ไม่ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น รายจ่ายของบุคลากรใน กอ.รมน. มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4.2.2 ข้อมูลด้านหนี้สิน

จากการศึกษาข้อมูลด้านหนี้สินของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย หนี้สินปัจจุบัน ระยะเวลาของหนี้สิน ประเภทของหนี้สิน เหตุจูงใจให้ตัดสินใจก่อหนี้ และแหล่งเงินเชื่อ

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละข้อมูลด้านหนี้สินของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. หนี้สินปัจจุบัน		
มี	226	70.62
ไม่มี	94	29.37
รวม	320	100
2. ระยะเวลาของหนี้สิน		
5-10 ปี	163	50.93
11-15 ปี	62	19.37
16-20 ปี	19	5.93
มากกว่า 20 ปี	76	23.75
รวม	320	100

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. ประเภทของหนี้สิน*		
หนี้สินเพื่อที่อยู่อาศัย	141	44.06
หนี้สินเพื่อยานพาหนะ	100	31.25
หนี้สินเพื่อสินค้าอุปโภคบริโภค	25	7.81
หนี้สินเพื่อการศึกษาภายในครอบครัว	28	8.75
หนี้สินเพื่อธุรกิจการลงทุน	15	4.69
หนี้สินเพื่อใช้จ่ายส่วนตัว	105	32.81
อื่น ๆ	4	1.25
รวม	320	100
4. เหตุจูงใจให้ตัดสินใจก่อหนี้*		
รายได้ไม่พอกับรายจ่าย	35	10.94
ความจำเป็น	113	35.31
ต้องการเสริมความมั่นคงให้กับตนเอง	117	36.56
ความต้องการส่วนตัว	54	16.88
ต้องการมีให้ทัดเทียมกับสังคม	148	46.25
อื่น ๆ	1	0.31
รวม	320	100
5. แหล่งสินเชื่อ*		
สหกรณ์ออมทรัพย์	128	40.00
ธนาคาร	151	47.19
สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร	16	5.00
แหล่งเงินกู้นอกระบบ	16	5.00
อื่น ๆ	5	1.56
รวม	320	100

หมายเหตุ. * หมายถึง ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการศึกษา

จากตารางที่ 4.5 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. หนี้สินปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่มีหนี้สิน จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 70.62 รองลงมาไม่มีหนี้สิน จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 29.37
2. ระยะเวลาของหนี้สิน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาของหนี้สิน อยู่ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมามีระยะเวลาของหนี้สินมากกว่า 20 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75
3. ประเภทของหนี้สิน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่มีหนี้สินประเภทที่อยู่อาศัย จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 44.06 รองลงมามีหนี้สินประเภทเพื่อใช้จ่ายส่วนตัว จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 32.81 และมีหนี้สินประเภทเพื่อยานพาหนะ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25
4. เหตุจูงใจให้ตัดสินใจก่อหนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่ต้องการมีให้ ทัดเทียมกับสังคม จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 รองลงมาต้องการเสริมความมั่นคงให้กับ ตนเอง จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 36.56 และความจำเป็น จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 35.31
5. แหล่งเงินเชื่อ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 320 คน ส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินเชื่อธนาคาร จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 47.19 รองลงมาใช้แหล่งเงินเชื่อสหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00

4.3 ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาพฤติกรรมเลียนแบบ

จากการศึกษาข้อมูลการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรใน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) 320 ตัวอย่าง เพื่อศึกษา พฤติกรรมการเลียนแบบในการบริโภคสินค้าและบริการ สามารถแสดงผลในตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง การตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

การตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ	มากที่สุด (5)		มาก (4)		ปานกลาง (3)		น้อย (2)		น้อยที่สุด (1)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การที่ท่านตัดสินใจเพื่อซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ เป็นเพราะสินค้าและบริการนั้น ๆ มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต	143	44.69	131	40.94	40	12.50	2	0.63	4	1.25
2. การที่ท่านตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการรุ่นใหม่ ๆ นั้น เป็นเพราะท่านรู้สึกชื่นชอบและอยากทดลองใช้สินค้าและบริการนั้นๆ เพื่อให้เป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี และไม่ตกยุค	52	16.25	130	40.63	75	23.44	46	14.38	17	5.31
3. การที่ท่านซื้อสิ่งของที่มิมีแบรนด์เนม (เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า และนาฬิกา) เป็นเพราะเป็นของดีมีคุณภาพเป็นที่ได้รับความนิยมน จึงทำให้ท่านดูดี และเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้พบเห็น	58	18.13	103	32.19	107	33.44	36	11.25	16	5.00

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

การตัดสินใจบริโภค สินค้าและบริการ	มากที่สุด (5)		มาก (4)		ปานกลาง (3)		น้อย (2)		น้อยที่สุด (1)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การที่ท่านตัดสินใจ บริโภคสินค้า และ บริการต่างๆ นั้น ได้รับ อิทธิพลมาจากสื่อต่างๆ เช่น ทีวี หนังสือพิมพ์ สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือปากต่อปาก	51	15.94	121	37.81	113	35.31	33	10.31	2	0.63
5. การที่ท่านตัดสินใจ บริโภคสินค้า และ บริการต่าง ๆ นั้น ท่าน ตัดสินใจเองโดยไม่มี ปรึกษาใครเลย	74	23.13	128	40.00	99	30.94	17	5.31	2	0.63
6. การที่ท่านตัดสินใจ บริโภคสินค้า และ บริการต่าง ๆ นั้น เป็น เพราะเป็นช่วงลดราคา และมีของแถมแจกฟรี	88	27.5	129	40.31	71	22.19	28	8.75	4	1.25
7. การที่ท่านบริโภค สินค้าและบริการ เนื่องจากอดีตไม่เคยมี	26	8.12	93	29.06	134	41.88	53	16.53	14	4.38

ตารางที่ 4.7 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

พฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (ร้อยละ) (เต็ม 5 คะแนน)	S.D.	ระดับการตัดสินใจ	Asymp. Sig (2- sided)	นัยสำคัญ 0.05
1. การที่ท่านตัดสินใจเพื่อซื้อสินค้าและบริการนั้น ๆ เป็นเพราะสินค้าและบริการนั้น ๆ มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต	4.28 (85.60%)	0.80	มากที่สุด	0.79	ไม่
2. การที่ท่านตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการนั้น ๆ เป็นเพราะเป็นช่วงลดราคาและมีของแถมแจกฟรี	3.85 (77.00%)	0.97	มาก	0.000	มี
3. การที่ท่านตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น ท่านตัดสินใจเองโดยไม่มีกรปรึกษาใครเลย	3.80 (76.00%)	0.88	มาก	0.054	ไม่
4. การที่ท่านตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อต่าง ๆ เช่น ทีวี หนังสือพิมพ์ สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือปากต่อปาก	3.59 (71.80%)	0.90	มาก	0.000	มี
5. การที่ท่านตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น เป็นเพราะท่านรู้สึกชื่นชอบและอยากทดลองใช้สินค้าและบริการนั้น ๆ เพื่อให้เป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี และไม่ตกยุค	3.48 (69.60%)	1.09	มาก	0.000	มี
6. การที่ท่านตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการที่มีแบรนด์เนม เป็นเพราะของดีมีคุณภาพเป็นที่ได้รับความนิยมนิจทำให้ท่านดูดี และเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้พบเห็น	3.49 (69.80%)	1.07	มาก	0.000	มี
7. การที่ท่านบริโภคสินค้าและบริการเนื่องจากอดีตไม่เคยมี	3.20 (64.00%)	0.96	ปานกลาง	0.002	มี
รวม	3.66 (73.20%)	0.95	มาก		

จากตารางที่ 4.7 จากกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) จำนวน 320 ตัวอย่าง พบว่า ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ ของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.66 คิดเป็นร้อยละ 73.20 โดยพิจารณาประเด็นการตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ ของบุคลากรใน กอ.รมน. ตามประเด็น พบว่า

ข้อที่ 1 เพื่อซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ เป็นเพราะสินค้าและบริการนั้น ๆ มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.28 คิดเป็นร้อยละ 85.60

ข้อที่ 2 การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น เป็นเพราะเป็นช่วงลดราคาและมีของแถมแจกฟรี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.85 คิดเป็นร้อยละ 77.00

ข้อที่ 3 การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น ตัดสินใจโดยไม่มีการปรึกษาใครเลย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 คิดเป็นร้อยละ 76.00

ข้อที่ 4 การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือปากต่อปาก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.59 คิดเป็นร้อยละ 71.80

ข้อที่ 5 เพื่อซื้อสินค้าและบริการรุ่นใหม่ ๆ นั้น เป็นเพราะรู้สึกชื่นชอบและอยากทดลองใช้สินค้าและบริการนั้น ๆ เพื่อให้เป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี และไม่ตกยุค อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.48 คิดเป็นร้อยละ 69.60

ข้อที่ 6 เพื่อซื้อสิ่งของที่มีแบรนด์เนม (เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า และนาฬิกา) เป็นเพราะเป็นของดีมีคุณภาพเป็นที่ได้รับความนิยม จึงทำให้ดูดี และเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้พบเห็น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.49 คิดเป็นร้อยละ 69.80

ข้อที่ 7 การบริโภคนสินค้าและบริการ เนื่องจากอดีตไม่เคยมี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20 คิดเป็นร้อยละ 64.00

จากตารางที่ 4.7 สามารถหาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจการบริโภคและบริการของบุคลากรใน กอ.รมน. กับภาวะหนี้สิน โดยเขียนสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1

การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการนั้น ๆ เป็นเพราะสินค้าและบริการนั้น ๆ มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

H_0 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการนั้น ๆ เป็นเพราะสินค้าและบริการนั้น ๆ มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการนั้น ๆ เป็นเพราะสินค้าและบริการนั้น ๆ มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.79 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการนั้น ๆ เป็นเพราะสินค้าและบริการนั้น ๆ มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2

การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการนั้น ๆ เป็นเพราะเป็นช่วงลดราคาและมีของแถมแจกฟรี มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

H_0 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการนั้น ๆ เป็นเพราะเป็นช่วงลดราคาและมีของแถมแจกฟรี ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการนั้น ๆ เป็นเพราะเป็นช่วงลดราคาและมีของแถมแจกฟรี มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.000 มีค่าน้อยกว่า 0.05 ปฏิเสธ H_0 ไม่ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการนั้น ๆ เป็นเพราะเป็นช่วงลดราคาและมีของแถมแจกฟรี มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 3

การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่างๆ นั้น ท่านตัดสินใจเองโดยไม่มีการศึกษาใครเลย มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

H_0 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่างๆ นั้น ท่านตัดสินใจเองโดยไม่มีการศึกษาใครเลย ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่างๆ นั้น ท่านตัดสินใจเองโดยไม่มีการศึกษาใครเลย มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.054 มีค่ามากกว่า 0.05 ไม่ปฏิเสธ H_0 ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่างๆ นั้น ท่านตัดสินใจเองโดยไม่มีการศึกษาใครเลย ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 4

การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

H_0 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.000 มีค่าน้อยกว่า 0.05 ปฏิเสธ H_0 ไม่ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 5

การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น เป็นเพราะรู้สึกชื่นชอบและอยากทดลองใช้สินค้าและบริการนั้น ๆ เพื่อให้เป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี และไม่ตกยุค มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

H_0 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น เป็นเพราะรู้สึกชื่นชอบและอยากทดลองใช้สินค้าและบริการนั้น ๆ เพื่อให้เป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี และไม่ตกยุค ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น เป็นเพราะรู้สึกชื่นชอบและอยากทดลองใช้สินค้าและบริการนั้น ๆ เพื่อให้เป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี และไม่ตกยุค มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.000 มีค่าน้อยกว่า 0.05 ปฏิเสธ H_0 ไม่ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น เป็นเพราะรู้สึกชื่นชอบและอยากทดลองใช้สินค้าและบริการนั้น ๆ เพื่อให้เป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี และไม่ตกยุค มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 6

การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการที่มีแบรนด์เนม เป็นเพราะของดีมีคุณภาพเป็นที่ได้รับความนิยม จึงทำให้ท่านดูดี และเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้พบเห็น มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

H_0 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการที่มีแบรนด์เนม เป็นเพราะของดีมีคุณภาพเป็นที่ได้รับความนิยม จึงทำให้ท่านดูดี และเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้พบเห็น ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการที่มีแบรนด์เนม เป็นเพราะของดีมีคุณภาพเป็นที่ได้รับความนิยม จึงทำให้ท่านดูดี และเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้พบเห็น มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.000 มีค่าน้อยกว่า 0.05 ปฏิเสธ H_0 ไม่ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการที่มีแบรนด์เนม เป็นเพราะของดีมีคุณภาพเป็นที่ได้รับความนิยม จึงทำให้ท่านดูดี และเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้พบเห็น มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 7

การบริโภคนสินค้าและบริการ เนื่องจากอดีตไม่เคยมี มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

H_0 : การบริโภคนสินค้าและบริการ เนื่องจากอดีตไม่เคยมี ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

H_1 : การบริโภคนสินค้าและบริการ เนื่องจากอดีตไม่เคยมี มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

Sig = 0.000 มีค่าน้อยกว่า 0.05 ปฏิเสธ H_0 ไม่ปฏิเสธ H_1

ดังนั้น การบริโภคนสินค้าและบริการ เนื่องจากอดีตไม่เคยมี มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4.4 ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความมีเหตุผลและความคงเส้นคงวาของมนุษย์

จากกลุ่มตัวอย่าง 320 คน โดยมีแบบสอบถามดังนี้

1. เป็นสถานการณ์ให้เลือก ถ้าโยนเหรียญให้ทายว่าออก หัว หรือ ก้อย

สถานการณ์ที่ 1	ก. ได้รับเงินแน่ ๆ 1,000 บาท โดยไม่ต้องทาย
(ได้)	ข. โยนเหรียญให้ทาย โดยออกหัวให้เงิน 2,000 บาท ถ้าออกก้อยไม่ได้เงินเลย
	ค. ทางเลือก ก, ข ไม่แตกต่างกัน เลือกอันไหนก็ได้

ผลการศึกษา	มีผู้เลือก ข้อ ก. จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 78.7
	มีผู้เลือก ข้อ ข. จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1
	มีผู้เลือก ข้อ ค. จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1
สถานการณ์ที่ 2 (เสีย)	ก. เสียเงินแน่ ๆ 1,000 บาท
	ข. โยนเหรียญ โดยออกหัวเสียเงิน 2,000 บาท กับ ถ้าออกก้อยไม่เสียเงินเลย
	ค. ทางเลือก ก, ข ไม่แตกต่างกัน เลือกอันไหนก็ได้
ผลการศึกษา	มีผู้เลือก ข้อ ก. จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9
	มีผู้เลือก ข้อ ข. จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 73.1
	มีผู้เลือก ข้อ ค. จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคลากรในกอง
อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

รายการ	ก	ข	ค	รายการ	ก	ข	ค
สถานการณ์ที่ 1	252	42	26	สถานการณ์ที่ 2	38	234	48
$n = 320$	(78.7%)	(13.1%)	(8.1%)	$n = 320$	(11.9%)	(73.1%)	(15.0%)

ตารางที่ 4.9 แสดงร้อยละในการเลือกสถานการณ์ที่ 1 และสถานการณ์ที่ 2 ของกลุ่มตัวอย่าง
บุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

g_1, g_2	g_1, χ_2	g_1, c_2	χ_1, g_2	χ_1, χ_2	χ_1, c_2	c_1, g_2	c_1, χ_2	c_1, c_2
32	197	23	6	33	3	-	4	22
(10%)	(61.56%)	(7.18%)	(1.88%)	(10.3%)	(0.93%)	(0%)	(1.25%)	(6.87%)

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 320 คน มีผู้เลือกดังต่อไปนี้

เลือก g_1, g_2	จำนวน	32 คน	คิดเป็นร้อยละ	10.0
เลือก g_1, χ_2	จำนวน	197 คน	คิดเป็นร้อยละ	61.56
เลือก g_1, c_2	จำนวน	23 คน	คิดเป็นร้อยละ	7.18
เลือก χ_1, g_2	จำนวน	6 คน	คิดเป็นร้อยละ	1.88

เลือก x_1 x_2	จำนวน	33 คน	คิดเป็นร้อยละ	10.3
เลือก x_1 c_2	จำนวน	3 คน	คิดเป็นร้อยละ	0.93
เลือก c_1 c_2	จำนวน	0 คน	คิดเป็นร้อยละ	0
เลือก c_1 x_2	จำนวน	4 คน	คิดเป็นร้อยละ	1.25
เลือก c_1 c_2	จำนวน	22 คน	คิดเป็นร้อยละ	6.87

จากคำถามข้อที่ 1 สถานการณ์ที่ 1 และสถานการณ์ที่ 2 ตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์แล้ว บุคลากรใน กอ.รมน. ควรเลือกตามหลักอรรถประโยชน์ที่คาดหวังซึ่งสามารถแสดงได้ดังนี้

ค่าคาดคะเน (Expected Value)

ในสถานการณ์ที่ 1

$$E(\text{ได้รับเงินแน่ ๆ ก}) = 1,000$$

$$E(\text{ได้รับเงินแบบเสี่ยง ข}) = 0.5 \times 2,000 + 0.5 \times 0 \\ = 1,000$$

$$U = f(1,000)$$

ในสถานการณ์ที่ 2

$$E(\text{เสียเงินแน่ ๆ ก}) = -1,000$$

$$E(\text{เสียเงินแบบเสี่ยง ข}) = 0.5 \times (-2,000) + 0.5 \times 0 \\ = -1,000$$

$$U = f(-1,000)$$

หากมนุษย์วิเคราะห์ตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์แล้ว ค่าคาดคะเน (Expected Value) ของทั้งสองทางเลือกจะมีค่าเท่ากับ 1,000 (-1,000) บาท ทั้งได้และเสีย ซึ่งหากตอบโดยใช้ความเป็นเหตุเป็นผล ทั้งสองทางเลือกจะให้ความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน แต่จากการทดสอบบุคลากรใน กอ.รมน. เลือกข้อ ก ในสถานการณ์ที่ 1 และ ข้อ ค ในสถานการณ์ที่ 2 ซึ่งเป็นทางเลือกที่ให้ความพึงพอใจไม่ต่างกัน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ซึ่งเมื่อถามถึงเหตุผลแล้ว ผู้ทำแบบสอบถามไม่ได้มีเหตุผลตามหลักอรรถประโยชน์คาดหวัง หรือคิดตามหลักอรรถประโยชน์คาดหวัง นอกจากนี้ จากการทดสอบทั้ง 2 สถานการณ์ พบว่า บุคลากรในกอ.รมน. ตัดสินใจเลือก สถานการณ์ที่ 1 คือ ได้รับเงิน 1000 บาท แน่ ๆ จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 78.75 และ ตัดสินใจเลือกสถานการณ์ที่ 2 คือ โยนเหรียญโดยออกด้านหัวเสียเงิน 2000 บาท ถ้าออกก้อย ไม่เสียเงินเลยจำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 73.1 ซึ่งพฤติกรรมนี้ สอดคล้องกับ Prospect Theory

2. ถ้ามีโอกาสเลือกสลากกินแบ่งรัฐบาล 2 ใบ ที่มีรางวัล ท่านชอบรางวัลใดมากที่สุด (ได้มาฟรี)

A รางวัลเลขท้าย 2 ตัว 1 ใบ รางวัลละ 1,000 บาท โอกาสถูก 99% โอกาสที่ไม่ถูก 1%

B รางวัลที่ 2 1 ใบ รางวัลละ 100,000 บาท โอกาสถูก 0.01% โอกาสที่ไม่ถูก 99.99%

ถ้าขายรางวัลที่ท่านชอบ จะขายอย่างไร ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 320 คน มีดังนี้

ชอบรางวัล A จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 65.9

ชอบรางวัล B จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1

ขายสิ่งที่ตนเองชอบ ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 320 คน มีดังนี้

ขายรางวัล A และ รางวัล B จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 86.56

ไม่ขายรางวัล A และ รางวัล B จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 13.43

ชอบรางวัล A ขายรางวัล A มากกว่า รางวัล B จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4

ขายรางวัล A น้อยกว่า รางวัล B จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2

ขายรางวัล A เท่ากับ รางวัล B จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6

ไม่ขายทั้งรางวัล A และ รางวัล B จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7

รวม 211 คน

ชอบรางวัล B ขายรางวัล B มากกว่า รางวัล A จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 64.2

ขายรางวัล B น้อยกว่า รางวัล A จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6

ขายรางวัล B เท่ากับ รางวัล A จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3

ไม่ขายทั้งรางวัล B และ รางวัล A จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8

รวม 109 คน

ตารางที่ 4.10 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ชอบและขายของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในกอง
 อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)

ชอบ	ขาย			ไม่ขาย
	A มากกว่า B	A น้อยกว่า B	A เท่ากับ B	A และ B
A 211 (65.9%)	117 (55.4%)	32 (15.2%)	33 (15.6%)	29 (13.7%)
B 109 (34.1%)	B มากกว่า A	B น้อยกว่า A	B เท่ากับ A	B และ A
	70 (64.2%)	17 (15.6%)	8 (7.8%)	14 (12.8%)
รวม 320	187	49	41	43

ในคำถามข้อที่ 2 ถ้ามีโอกาสเลือกสลากกินแบ่งรัฐบาล 2 ใบ เลือกรางวัลเลขท้าย 2 ตัว
 มูลค่ารางวัล 1,000 บาท หากวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีประโยชน์ที่คาดหวังควรวิเคราะห์ดังนี้

ค่าคาดคะเน (Expected Value)

$$E(\text{รางวัลเลขท้าย 2 ตัว}) = 0.99 \times 1,000 + 0.01 \times 0$$

$$= 990 \text{ บาท}$$

$$E(\text{รางวัลที่ 2}) = 0.01 \times 100,000 + 0.99 \times 0$$

$$= 1,000$$

จะเห็นว่า ค่าคาดคะเน (Expected Value) ของผู้ที่ชอบรางวัล A (เลขท้าย 2 ตัว) มีค่า
 เท่ากับ 990 บาท ส่วนผู้ที่ชอบรางวัล B (รางวัลที่ 2) มีค่าเท่ากับ 1000 บาท ซึ่งมีค่าไม่แตกต่างกัน
 มากนัก อย่างไรก็ตาม หากบุคคลมีเหตุผลตามที่เศรษฐศาสตร์สายหลักสมมติ ควรเลือกรางวัล B
 เนื่องจากมีค่าคาดหวังที่สูงกว่า แต่บุคลากรใน กอ.รมน. เลือกชอบรางวัล A ถึง 211 คน คิดเป็น
 ร้อยละ 65.9 และเลือกรางวัล B ซึ่งมีค่าคาดหวังมากกว่า จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1

จากนั้น กำหนดให้ผู้ที่ชอบรางวัลทั้งสองขายรางวัลที่ตัวเองชอบ จะขายอย่างไร ซึ่งตาม
 หลักข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมของบุคคลทั่วไป จะมีข้อสมมติด้านความพอใจคือ
 ผู้บริโภคจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคงเส้นคงวา และความพอใจถ่ายทอดได้ กล่าวคือ ถ้าชอบ A
 มากกว่า B และชอบ B มากกว่า C แล้วต้องชอบ A มากกว่า C ด้วย

อย่างไรก็ดี จากการตอบคำถาม พบว่า บุคลากรใน กอ.รมน. ชอบรางวัล A ขายรางวัล A มากกว่ารางวัล B จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 ขายรางวัล A น้อยกว่า B จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 (ถ้าชอบ $A > B =$ ราคาขาย $B >$ ราคาขาย $A = A$ ส่งผลให้ชอบ $B > A$) ขายรางวัล A เท่ากับรางวัล B จำนวน 33 คนคิดเป็น ร้อยละ 15.6 ไม่ขายทั้งรางวัล A และรางวัล B จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7

และจากการคำนวณค่าร้อยละที่ชอบ A และขาย A น้อยกว่า B ขาย A เท่ากับ B ไม่ขาย A และ B มีค่ารวมกัน คิดเป็นร้อยละ 44.5 ซึ่งใกล้เคียงกับ ชอบ A แล้วขาย A มากกว่า B เป็นร้อยละ 55.4 แสดงให้เห็นว่ามีกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งที่มี Preference ไม่เป็นไปตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความพึงพอใจที่ถ่ายทอดได้ (Transitivity) และความคงเส้นคงวา (Consistency) โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 44.5 มีพฤติกรรมที่เรียกว่า Preference Reversal

สำหรับในกรณีที่ชอบรางวัล B มากกว่ารางวัล A กลุ่มตัวอย่างเลือกขายรางวัล B มากกว่ารางวัล A จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 64.2 ขายรางวัล B น้อยกว่ารางวัล A จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 (ถ้าชอบ $B > A =$ ราคาขาย $A >$ ราคาขาย $B = B$ ส่งผลให้ชอบ $A > B$) และไม่ขายทั้งรางวัล B และรางวัล A จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8

และจากการคำนวณค่าร้อยละ ที่ชอบ B ขาย B น้อยกว่า A ขาย B เท่ากับ A ไม่ขาย B และ A มีค่ารวมกัน คิดเป็นร้อยละ 35.7 ในขณะที่ผู้ที่ชอบ B ขาย B มากกว่า A คิดเป็นร้อยละ 64.2 แสดงให้เห็นเช่นเดียวกันว่า มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งที่มี Preference ไม่เป็นไปตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความพึงพอใจที่ถ่ายทอดได้ (Transitivity) และความคงเส้นคงวา (Consistency) โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.7 มีพฤติกรรมที่เรียกว่า Preference Reversal

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. กับปัจจัยส่วนบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างภาวะหนี้สินกับพฤติกรรมการบริโภคเลียนแบบ รวมทั้งทดสอบว่ามนุษย์มีเหตุผลและความคงเส้นคงวาตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์หรือไม่ โดยออกแบบสอบถามและเก็บข้อมูล 320 ตัวอย่าง สามารถสรุปและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. ได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้สรุปผลการศึกษาเป็น 4 ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะหนี้สิน ส่วนที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเลียนแบบกับภาวะหนี้สิน ส่วนที่ 4 ทดสอบว่าบุคคลเป็นผู้มีเหตุผลและมี ความคงเส้นคงวาตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์สายหลักหรือไม่

ส่วนที่ 1 จากผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลหนี้สิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นข้าราชการที่มาช่วยราชการ คิดเป็นร้อยละ 68.75 รองลงมาเป็นข้าราชการประจำ คิดเป็นร้อยละ 15.62 มีอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 55.31 มีอายุรับราชการตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 62.50 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.50 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 65.00 ส่วนใหญ่อาศัยที่พักของทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 44.40 ไม่มีภาระที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 59.10 รายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 25,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.06 และรายได้มากกว่า 35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.06 เช่นกัน รายจ่ายต่อเดือนส่วนใหญ่รายจ่ายมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.6 ข้อมูลด้านหนี้สิน ส่วนใหญ่บุคลากรใน กอ.รมน. มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 70.62 ส่วนบุคลากรที่ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 29.37 ประเภทของหนี้สินส่วนใหญ่เป็นหนี้เพื่อที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 44.06 รองลงมาเป็นหนี้เพื่อใช้จ่ายส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 32.81 (ซึ่งตอบได้

มากกว่าหนึ่งประเภท) เหตุจูงใจในการก่อหนี้ส่วนใหญ่ เนื่องจากต้องการมีให้ทัดเทียมกับสังคม คิดเป็นร้อยละ 46.25 รองลงมาต้องการสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง คิดเป็นร้อยละ 36.56 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ส่วนใหญ่ใช้แหล่งสินเชื่อธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 47.19 รองลงมาแหล่งสินเชื่อสหกรณ์ออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 40.00 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะหนี้สิน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ประเภทของบุคลากร เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพ ผู้ที่อยู่ในความอุปการะ ที่อยู่อาศัย รายได้ของบุคลากร กอ.รมน. (ส่วนกลาง) ไม่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะหนี้สิน แต่ปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องรายจ่ายของบุคลากร กอ.รมน. (ส่วนกลาง) มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการ ที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมการเลียนแบบมีผลต่อภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. (ส่วนกลาง) ในภาพรวมพบว่า การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการ กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจในการบริโภคนสินค้าและบริการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.66 คิดเป็นร้อยละ 73.20 และการตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการที่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน ได้แก่ การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการเป็นเพราะอยู่ในช่วงลดราคา และมีของแถมฟรี การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการเป็นเพราะได้รับอิทธิพลมาจากสื่อต่าง ๆ หรือปากต่อปาก การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการเป็นเพราะรู้สึกชื่นชอบและอยากทดลองใช้สินค้าและบริการนั้น เพื่อเป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยี และไม่ตกยุค การตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการที่มีแบรนด์เนม เป็นเพราะของดีมีคุณภาพที่ได้รับความนิยม จึงทำให้ดูดี และเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้พบเห็น และการตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการเนื่องจากอดีตไม่เคยมี โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่วัฒนธรรมกับการบริโภคนเป็นปัจจัยชี้้นำให้บุคคลดำเนินชีวิตตามค่านิยมทางวัตถุ ทำให้พฤติกรรมการบริโภคนของบุคคลเป็นไปตามค่านิยมของบุคคลส่วนใหญ่ โดยไม่รู้จักรั้งคิด สอดคล้องกับทฤษฎีรายได้สัมพัทธ์ (Relative Income Theory) ของ Duesenbury ซึ่งกล่าวถึงพฤติกรรมการบริโภคนของบุคคลว่ามีได้ขึ้นอยู่กับรายได้ที่ตนเองได้รับ แต่ขึ้นอยู่กับรายได้เปรียบเทียบกับเพื่อนบ้านหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเปรียบเทียบกับความเป็นอยู่ของตนเองในอดีต โดยเฉพาะในช่วงที่เคยอยู่ดีกินดีมาก่อน

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ว่าบุคคลมีเหตุมีผลตามข้อสมมติหรือไม่

คำถามที่ 1 ถ้าโยนเหรียญให้ทายว่า ออกหัวหรือก้อย

สถานการณ์ที่ 1 ก. ได้รับเงินแน่ ๆ 1,000 บาท โดยไม่ต้องทาย

(มีผู้เลือก คิดเป็นร้อยละ 78.7)

ข. โยนเหรียญ ถ้าออกหัวได้รับเงิน 2,000 บาท ถ้าออกก้อยไม่ได้รับเงินเลย
(มีผู้เลือก คิดเป็นร้อยละ 13.1)

ค. ทางเลือก ก, ข ไม่แตกต่างกัน เลือกอันไหนก็ได้
(มีผู้เลือก คิดเป็นร้อยละ 8.1)

สถานการณ์ที่ 2 ก. เสียเงินแน่ ๆ 1,000 บาท โดยไม่ต้องทาย
(มีผู้เลือก คิดเป็นร้อยละ 11.9)

ข. โยนเหรียญ ถ้าออกหัวเสียเงิน 2,000 บาท ถ้าออกก้อยไม่เสียเงินเลย
(มีผู้เลือก คิดเป็นร้อยละ 73.1)

ค. ทางเลือก ก, ข ไม่แตกต่างกัน เลือกอันไหนก็ได้
(มีผู้เลือก คิดเป็นร้อยละ 15.0)

จากการศึกษาพบว่า ในสถานการณ์ที่ 1 ผู้ตอบส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.7 มีพฤติกรรมกรรการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Aversion) จึงเลือก ข้อ ก มากที่สุด แต่เมื่อเปลี่ยนกรอบนำเสนอในสถานการณ์ที่ 2 ผู้ตอบส่วนใหญ่มีพฤติกรรมรักที่จะเสี่ยง (Risk Loving) คือ เลือก ข้อ ข ซึ่งหากใช้หลักของ Expected Value มาอธิบาย พบว่าสถานการณ์ที่ 1 (ทางเลือก ก และ ข) และสถานการณ์ที่ 2 (ทางเลือก ก และ ข) ให้ผลลัพธ์ไม่แตกต่างกัน โดยได้รับเงิน 1,000 บาท และเสียเงิน 1,000 บาท เท่ากันตามหลัก Expected Value เพราะโอกาสที่เหรียญจะออกด้านหัวและด้านก้อยจะเท่ากัน คือ 50:50 (ตามหลักความน่าจะเป็น) จึงทำให้ผลการตอบแทนที่ได้จากสถานการณ์ที่ 1 (ทางเลือก ก และ ข) และสถานการณ์ที่ 2 (ทางเลือก ก และ ข) ไม่แตกต่างกัน ส่งผลให้ในเชิงอรรถประโยชน์ที่ผู้เลือกจะได้รับไม่แตกต่างกัน ตามทฤษฎี Expected Utility ซึ่งตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์ การอธิบายพฤติกรรมตัดสินใจของบุคคลที่มีต่อความไม่แน่นอนตามทฤษฎีอรรถประโยชน์ที่คาดหวัง (EUT) นั้น มีแนวคิดว่าคุณคนเป็นผู้ที่มีเหตุผล จึงพยายามเลือกในสิ่งที่ดีที่สุดในสภาวะที่ข้อจำกัดที่ตนเองเผชิญอยู่ ดังนั้น การตัดสินใจของบุคคลโดยทั่วไปอยู่ภายใต้ข้อสมมติของการเป็นผู้หลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Aversion) แต่ผลการศึกษานี้ พบว่าบุคคลโดยทั่วไปไม่มีพฤติกรรมตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากผลการทดสอบนั้น แสดงให้เห็นว่า

1. บุคคลจะมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยงเฉพาะเมื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่จะได้รับ (Gains)

2. บุคคลจะมีพฤติกรรมรักความเสี่ยง (Risk Loving) หรือยอมที่จะเสี่ยงเพื่อหลีกเลี่ยงความสูญเสีย (Loss Aversion) เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่จะสูญเสีย (Losses)

หากผลการศึกษาที่เป็นไปตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ว่าบุคคลทั่วไปไม่มีเหตุผล ตามแนวคิดของ Expected Utility Theory อรรถประโยชน์ที่คาดหวังนั้น จะต้องเลือกข้อ c_1 , c_2 ซึ่งเป็น

ทางเลือกที่บ่งบอกว่าทางเลือก ก และ ข ไม่แตกต่างกัน เลือกข้อไหนก็ได้ ซึ่งจากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน เลือก ข้อ c_1 , c_2 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87 เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลของการเลือก ข้อ c_1 , c_2 จากผู้ตอบแบบสอบถามให้เหตุผลแตกต่างกัน เช่น 1) เลือกเพราะโอกาสที่ได้และเสียไม่แตกต่างกัน คือ ได้รับเงิน 1,000 บาท และเสียเงิน 1,000 บาท 2) เลือกเพราะว่าการโยนเหรียญเป็นการเสี่ยงทาย จึงไม่ชอบการเสี่ยง 3) เนื่องจากข้ออื่นมีเหตุผลอื่นแอบแฝง จึงเลี่ยงการตอบมาข้อ ข้อ c_1 , c_2 ดีกว่า 4) เป็นเรื่องของการพนัน จึงไม่ชอบ 5) ไม่ชอบคิดอะไรมาก และ 6) ไม่มีเหตุผล เลือกเพราะอยากเลือก เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงพิจารณาได้ว่าบุคคลที่เลือก ข้อ c_1 , c_2 นั้น ยังไม่ได้้นำเหตุผลทาง Expected Value มาใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกสถานการณ์ นอกจากนี้ บุคลากรใน กอ.รมน. ส่วนใหญ่ เลือกที่จะตอบในสถานการณ์ที่ 1 ข้อ ก คิดเป็นร้อยละ 78.7 และข้อ ข ในสถานการณ์ที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 73.1 ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้อง Prospect Theory

คำถามที่ 2 ถ้ามีโอกาสเลือกสลากกินแบ่งรัฐบาล 2 ใบ ที่มีรางวัล ท่านชอบรางวัลใดมากที่สุด (ได้มาฟรี)

A รางวัลเลขท้าย 2 ตัว จำนวน 1 ใบ รางวัลละ 1,000 บาท โอกาสถูก 99 %

B รางวัลที่ 2 จำนวน 1 ใบ รางวัลละ 100,000 บาท โอกาสถูก 0.01% โอกาสที่ไม่ถูก 99.99% ท่านจะเลือกรางวัลใด

ผลการศึกษา ชอบรางวัล A คิดเป็นร้อยละ 65.9

ชอบรางวัล B คิดเป็นร้อยละ 34.1

หากขายรางวัลที่ตัวเองชอบ ผลการศึกษพบว่า

ชอบรางวัล A ขายรางวัล A มากกว่า รางวัล B คิดเป็นร้อยละ 55.4

ขายรางวัล A น้อยกว่า รางวัล B คิดเป็นร้อยละ 15.2

ขายรางวัล A เท่ากับ รางวัล B คิดเป็นร้อยละ 15.6

ไม่ขายรางวัล A และรางวัล B คิดเป็นร้อยละ 13.7

ชอบรางวัล B ขายรางวัล B มากกว่ารางวัล A คิดเป็นร้อยละ 64.2

ขายรางวัล B น้อยกว่า รางวัล A คิดเป็นร้อยละ 15.6

ขายรางวัล B เท่ากับ รางวัล A คิดเป็นร้อยละ 7.3

ไม่ขายรางวัล B เท่ากับรางวัล A คิดเป็นร้อยละ 12.8

ตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์สายหลัก ถ้าชอบ A มากกว่า B และชอบ B มากกว่า C ต้องชอบ A มากกว่า C ด้วย บุคลากรใน กอ.รมน.

จากผลการทดสอบในคำถามที่ 2 พบว่าถ้าบุคคลชอบรางวัล A มากกว่ารางวัล B จะต้องขายรางวัล A มากกว่ารางวัล B ผลการทดสอบพบว่า บุคลากรใน กอ.รมน. ชอบรางวัล A คิดเป็น

ร้อยละ 65.9 ชอบรางวัล B คิดเป็นร้อยละ 34.1 และขายรางวัล A มากกว่า รางวัล B คิดเป็นร้อยละ 55.4 ขายรางวัล A น้อยกว่ารางวัล B คิดเป็นร้อยละ 15.2 ขายรางวัล A เท่ากับ รางวัล B คิดเป็นร้อยละ 15.6 และไม่ขายรางวัล A และรางวัล B คิดเป็นร้อยละ 13.7

หากพิจารณาทฤษฎีอรรถประโยชน์คาดหวัง (EUT) นั้น อธิบายว่าบุคคลโดยทั่วไปจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคงเส้นคงวา (Consistency) และความพอใจถ่ายทอดได้ (Transitivity) กล่าวคือ ถ้าเขามีความพอใจสินค้าและบริการจำนวนหนึ่งระดับของความพอใจนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ขัดแย้งกัน ไม่ว่าจะเปรียบเทียบด้วยจำนวนใดทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น หาก A ให้ความพอใจมากกว่า B และ B ให้ความพอใจมากกว่า C แล้ว เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง A กับ C ผู้บริโภคจะต้องเลือก A ซึ่งให้ความพอใจมากกว่า C ด้วย เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ผลการศึกษาพบว่าบุคลากรใน กอ.รมน. ชอบรางวัล A มากกว่ารางวัล B เขาพอใจที่จะขายขายรางวัล A มากกว่า รางวัล B คิดเป็นร้อยละ 55.4 ซึ่งเป็นไปตามข้อสมมติเกี่ยวกับความคงเส้นคงวา แต่ยังมีบุคลากรใน กอ.รมน. ที่ชอบรางวัล A มากกว่ารางวัล B ที่ขายรางวัล A น้อยกว่า รางวัล B คิดเป็นร้อยละ 15.2 ขายรางวัล A และรางวัล B เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 15.6 และไม่ขายรางวัล A และรางวัล B คิดเป็นร้อยละ 13.7 ถ้ารวมค่าร้อยละของรางวัล ทั้งขายรางวัล A น้อยกว่า รางวัล B ขายรางวัล A เท่ากับ รางวัล B และไม่ขายรางวัล A และรางวัล B รวมแล้วคิดเป็นร้อยละ 44.5 ซึ่งนับว่ามีจำนวนใกล้เคียงกับผู้ชอบรางวัล A มากกว่ารางวัล B แล้วขายรางวัล A มากกว่ารางวัล B ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าบุคคลทั่วไปยังไม่มีความคงเส้นคงวาแต่กลับมี Preference Reversal นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังพบว่า บุคลากรใน กอ.รมน. ที่ชอบชอบรางวัล B มากกว่าชอบรางวัล A แล้วขายรางวัล B มากกว่ารางวัล A คิดเป็นร้อยละ 64.2 ตามข้อสมมติความคงเส้นคงวา แต่ผลการศึกษาบุคลากรใน กอ.รมน. ส่วนหนึ่งพบว่า ถ้าชอบรางวัล B มากกว่าชอบรางวัล A จะขายรางวัล B น้อยกว่า รางวัล A คิดเป็นร้อยละ 15.6 ขายรางวัล B เท่ากับรางวัล A คิดเป็น ร้อยละ 7.3 และไม่ขายรางวัล B และรางวัล A คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งผลรวมร้อยละทั้ง 3 กรณีคิดเป็นร้อยละ 35.7 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าบุคลากรใน กอ.รมน. ยังมีการตัดสินใจไม่เป็นไปตามข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่ามนุษย์มีความคงเส้นคงวา แต่กลับมี Preference Reversal เช่นเดียวกัน

โดยสรุปแล้ว การศึกษาภาวะหนี้สินของของบุคลากรใน กอ.รมน. ในประเด็นต่าง ๆ พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างบุคลากรใน กอ.รมน. 320 ตัวอย่าง ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สิน แต่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายจ่าย มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังพบว่า พฤติกรรมการเลียนแบบในการบริโภคโดยปัจจัยต่าง ๆ เช่น การบริโภคสินค้าและบริการได้รับอิทธิพลมาจากสื่อต่าง ๆ รวมทั้งต้องการดูแลและเป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นต้น มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. และที่สำคัญผล

การทดสอบความมีเหตุผลและความคงเส้นคงวาซึ่งเป็นข้อสมมติเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เสนอโดยแนวคิดเศรษฐศาสตร์สายหลักนั้น พบว่า มนุษย์ไม่ได้มีความเป็นเหตุเป็นผลและไม่มี ความคงเส้นคงวาตามที่เศรษฐศาสตร์สายหลักตั้งข้อสมมติ ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์สายหลักนั้น กำหนดให้มนุษย์มีเหตุผล (Rational) มีความพึงพอใจที่คงที่ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลง (Fixed Preference) สามารถตัดสินใจได้เองโดด ๆ โดยไม่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม แต่จากการศึกษาในส่วนของ ความสัมพันธ์ของภาวะหนี้สินของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรใน กอ.รมน. กับพฤติกรรมการเลียนแบบ พบว่า มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยที่การตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ ได้รับอิทธิพลจาก สิ่งแวดล้อม ประกอบกับต้องการให้ตนดูดีและเป็นที่ยอมรับในสังคม ไม่ได้ตัดสินใจเองโดด ๆ โดยไม่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากการศึกษาด้านสถานะส่วนบุคคลของบุคลากร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของ บุคลากรใน กอ.รมน. ได้แก่ ประเภทบุคลากร เพศ อายุ อายุราชการ สถานภาพ ระดับการศึกษา ที่อยู่อาศัย ผู้ที่อยู่ในความอุปการะ เป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. สำหรับปัจจัยทางเศรษฐกิจ มีด้านรายจ่ายมีความสัมพันธ์ต่อภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. อาจต้องให้ความสำคัญกับปัจจัย ทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าปัจจัยส่วนบุคคล การศึกษานี้ขอเสนอแนะว่า ผู้บังคับบัญชาควรให้ คำแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาให้เข้าใจถึงการใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ประกอบอาชีพเสริมที่สุจริตและถูกกฎหมายเพื่อเพิ่มรายได้ นอกจากนี้ ควรมีการจัดให้ความรู้ เกี่ยวกับการออมให้แก่บุคลากรที่กำลังปฏิบัติงาน

2. จากการศึกษาทางด้านการมีเหตุมีผลของบุคลากรใน กอ.รมน. ตามข้อสมมติที่ กำหนดในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สายหลักนั้น ผลการศึกษาพบว่า คนไม่มีเหตุมีผลตามที่ข้อสมมติทาง ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ได้กล่าวไว้ ดังนั้น การพิจารณาเรื่องภาวะหนี้สินของบุคลากรใน กอ.รมน. ต้อง คำนึงถึงหลักจิตวิทยาซึ่งบุคคลโดยทั่วไปแล้วมีเหตุมีผลไม่เหมือนกัน และไม่ได้มีเหตุผลทาง เศรษฐศาสตร์มากนัก มักใช้อารมณ์และความรู้สึกในการตัดสินใจ มีการตัดสินใจเข้าข้างตนเอง ขาด การควบคุม หักห้ามใจตนประกอบกับพฤติกรรมของผู้อื่นมีอิทธิพลสำคัญต่อตัวเรา ผู้คนมักทำ หลายสิ่งหลายอย่างโดยมองจากผู้อื่น หรือทำเลียนแบบผู้อื่น ดังนั้น หากต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้ที่มิระเบียบวินัยในการใช้จ่าย ไม่ก่อหนี้สินเกินตัว รวมทั้งหารายได้เลี้ยงชีพอย่างสุจริตและถูก

กฎหมายแล้ว ผู้บังคับบัญชาควรจะต้องประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในแง่ของการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ตามสมควรแก่อัตภาพ ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย และไม่ก่อกวนเกินตัว ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวอาจส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม

5.3 ข้อจำกัดของการศึกษาและแนวทางการศึกษาในอนาคต

การศึกษานี้ยังมีข้อจำกัดบางประการ ผู้ที่สนใจทำการศึกษาต่ออาจศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามและนำผลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ส่งผลให้ไม่สามารถวิเคราะห์ในเชิงลึกในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะหนี้สิน การศึกษาภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนาจการรักษความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง) ในครั้งต่อไปอาจศึกษาโดยลดจำนวนกลุ่มตัวอย่างลงแต่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงเหตุผลที่มาที่ไปในการก่อหนี้ของบุคลากรใน กอ.รมน. ตามประเภทของการก่อหนี้ เช่น การก่อหนี้เพื่อซื้อที่อยู่อาศัย การก่อหนี้เพื่อการบริโภค และการก่อหนี้เพื่อซื้อสินค้าคงทน เป็นต้น

2. การทดสอบความมีเหตุผลในทางเศรษฐศาสตร์ในการศึกษาในครั้งนี้ ต้องการทดสอบความมีเหตุผลและความคงเส้นคงวาในเบื้องต้นว่าสอดคล้องกับข้อสมมติของเศรษฐศาสตร์สายหลักหรือไม่ การศึกษาในอนาคตอาจศึกษาในเชิงลึกถึงกระบวนการในการตัดสินใจว่าเหตุใดมนุษย์จึงตัดสินใจไม่สอดคล้องตามที่เศรษฐศาสตร์สายหลักตั้งข้อสมมติผ่านการทดสอบด้วยแบบสอบถามร่วมกับ functional Magnetic Resonance Imaging (fMRI) เพื่อศึกษาการทำงานของสมองในส่วนสัญชาตญาณและการทำงานของสมองในส่วนของการวิเคราะห์ความมีเหตุผล รวมทั้งนำแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม และการทดลองในระบบปิด (Closed Experiment) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ให้มากยิ่งขึ้นแทนที่จะจินตนาการหรือสมมติเอาเองว่ามนุษย์เป็นแบบนั้นแบบนี้ โดยไม่ได้มีการทดสอบหรือหลักฐานเชิงประจักษ์มาสนับสนุน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล ฉบับปรับปรุงใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติ สมสนั่น. (2548). *ตัวแบบพยากรณ์ภาวะหนี้สินของกำลังพลนายทหารชั้นประทวน: ศึกษากรณี กองพันทหารสื่อสาร ที่ 101 กรมทหารสื่อสาร ที่ 1 ค่ายกำแพงเพชรอัครโยธิน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรัสศักดิ์ ประดิษฐ์ผล. (2549). *ภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน มณฑลทหารบกที่ 23*. วิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 51.
- ชยันต์ ต้นดีวิธดาการ. (2552). *เศรษฐศาสตร์จุลภาคทฤษฎีและการประยุกต์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชาติรี สีผึ้ง. (2550). *สภาพปัญหาหนี้สินของข้าราชการทหารประจำการ สังกัดกองพลทหารช่าง จังหวัดราชบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2546). *ในเศรษฐศาสตร์มีนิทาน “ไม่ต้องการ การพัฒนา”* มติชนรายวัน วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546.
- ธนาภรณ์ อธิปัญญากุล. *ทฤษฎีอรรถประโยชน์คาดหวังและทฤษฎีคาดหวัง: ทศนคติและพฤติกรรมการตัดสินใจของเกษตรกรที่มีต่อความเสี่ยง*. แก่นเกษตร 40 (2555) 269-278.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS ฉบับปรับปรุงใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น. (มหาชน).
- ธิดา ว่องจันดี. (2550). *การวิเคราะห์ภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจกรณีศึกษาข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทรัตน์ จิโรภาส. (2552). *ภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- นันทวธ สุธณีเนียม. (2552). พฤติกรรมการใช้จ่ายของพนักงานธนาคารที่กู้ยืมเงินสวัสดิการ
 ฌรณีสึคึษาพนักงานธนาคารนครวลวงไทย จำกัค (มหำชน) สำนัคงานใหญ่.
 (วึทยานิพนธัปริญญูมหำบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหำวึทยาลัยธรรมศำสตรั.
- นุกูล ตรัเจริญ. (2547). ภำวะหนึ่สินของทหำรชั้นัประทวนสังกัคกองบัญชำกรกองพลทหำร
 ปึนใหญ่ต่อสู้อำกษำน (วึทยานิพนธัปริญญูมหำบัณฑิต). ชลบุรี: มหำวึทยาลัยบูรพำ.
 บุญคอง หนัจางสิทธี. (2544). เศรษฐศำสตรัมหำค. กรุงเทพฯ: พรึนดั้งเฮ้ำสั.
- บุปผำชำติ ดันตมณัรตน์. (2553). ปัจยัที่ทำให้เกิดหนึ่ที่ไม่ก่อให้เกิดรำยได้ และพฤติกรรมของผูู้ที่
 ก่อหนึ่บัศรศรคึค (วึทยานิพนธัปริญญูมหำบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหำวึทยาลัยเกษตรศำสตรั.
- ปกป็อง จันวึทยั. “มองช้ำยมองชวำ”. <http://www.kingdomplaza>.
- ปิยดำ สมบัคัวัฒนำ. (2554). กรำคึคเชิงบัญชั้เพื่อกำรจัคกรำกรเงินบุคคลของนิสิคัปริญญูำโท
 สำขำสังคมศำสตรัและพฤติกรรมศำสตรั มหำวึทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 (วึทยานิพนธัปริญญูคุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหำวึทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยดำ สมบัคัวัฒนำ. (2550). ปัจยัทำงจึคสังคมที่เก็ยวัชองกับพฤติกรรมกรำออมของ
 นิสิคัปริญญูำตรี โครงกรำบริหำรธุรกิจ ภำคสมทบ มหำวึทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 (วึทยานิพนธัปริญญูคุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหำวึทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระพรหมคุณำภรณ์. (ป.อ.ปยุตโต). 2548 ข. เศรษฐศำสตรัแนวพุทธ (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ:
 โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัค.
- พิทยำ สิทธิอำนวย. (2553). กรำทคสอบทฤษฎั Prospect Theory ของ Kahneman และ Tversky
 กับกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย (วึทยานิพนธัปริญญูมหำบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
 มหำวึทยาลัยสุโขทัยธรรมำชิรำช.
- รัชนี แสนฤทธิ. (2538). ปัญหำหนึ่สินของขำรำชกรำและลูกจ้ำงของหน่วยทหำรในกองทัพบกที่มี
 ผลกระทบต่อประสิทธิภำพในกรำปฏิบัติหน้ำที่รำชกรำ. วึทยาลัยกรำทัพบก ชุคที่ 40.
- วรำกรณั สำนโกเศศ. (2550). ถูกสุดคั้แพงสุด โลกนี้ไม่มีอะไรฟรีภำค 5. กรุงเทพฯ: มดิชน.
- ศคึชร ชนะภัย. (2546). พฤติกรรมกรำออมและกรำกั้ยืมของสมำชิกสหกรณัออมทรัพย์
 ค่ำรวจระเวณชำยแคน จำกัค (วึทยานิพนธัปริญญูมหำบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
 มหำวึทยาลัยเกษตรศำสตรั.
- ศิริวรรณ คงสิลำ. (2552). กรำคึคภำวะหนึ่สินของขำรำชกรำกรุงเทพมหำนคร สังกัคสำนัคงาน
 เขตตลั้งชั้น ทวีวัฒนำ และบำนกอกน้อย (วึทยานิพนธัปริญญูมหำบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
 มหำวึทยาลัยธรรมศำสตรั.

สมมาตุ มหารักษ์. (2547). *ภาวะหนี้สินของบุคลากร มหาวิทยาลัยบูรพา 2545*.

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สตัญ อชวานันทกุล. *เงินกับธรรมชาติของมนุษย์*. ฟาเดียวกัน, 5 (3) 16 กุมภาพันธ์ 2551.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง 6 เดือนแรกแห่งปี. (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำรวจ จงเจริญ. (2546). *การศึกษาวินิจฉัยปัญหาหนี้สินข้าราชการครู 2544*. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ ปีที่ 43. ฉบับที่ 1 (2546).

สุลักษณ์ เสี่ยมลักษณ์. (2554). *ภาวะหนี้สินและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจน้ำ*.

อิสริยะ สัตกุลพิบูลย์. (2551). *เศรษฐศาสตร์การทดลองกับความมีเหตุผลของมนุษย์*.

<http://www.bot.or.th>.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

Bardsley, Nicholas, Robin Cubitt, Graham Loomes, Peter Moffatt, Chris Starmer, and Robert Sugden. (2010). *Experimental Economics: Rethinking the Rules*. Princeton University Press. New Jersey. p. 131-133.

Kahneman, Daniel and Amos Tversky. (2003). *Choices, Values, and Frames*. Cambridge University Press. New York.

Von Neumann, John and Oskar Morgenstern. (1974). *Theory of Games and Economics Behavior*. Princeton University Press. New Jersey.

ARTICLES

Kahneman, Daniel and Amos Tversky. (1979). Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. *Econometrica*. 47 (2): 263-292.

Kahneman, Daniel and Amos Tversky. (1981). The Framing of Decisions and the Psychology of Choice. *Science. New Series*. 211 (4481). p 453-458.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)
แบบสอบถามนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อประกอบการวิจัยหลักสูตรเศรษฐศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ภาครัฐ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ผลของการตอบแบบสอบถามของ
ท่านจะเป็นประโยชน์ต่อตัวท่านและหน่วยงาน
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้ตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ชาย หญิง

2. ท่านเป็นบุคลากรประเภท
  - ข้าราชการช่วยราชการ
  - ข้าราชการประจำ
  - ลูกจ้าง กอ.รมน.

3. ท่านมีอายุอยู่ในช่วงใด

☐ 25 – 30 ปี	☐ 31 – 45 ปี
☐ 46 – 50 ปี	☐ มากกว่า 50 ปี

4. อายุราชการ/ระยะเวลาในการรับราชการอยู่ในช่วงใด

☐ 10 – 15 ปี	☐ 16 – 20 ปี
☐ 21 – 25 ปี	☐ มากกว่า 25 ปี

5. การศึกษาสูงสุดของท่าน คือ
  - ต่ำกว่าปริญญาตรี
  - ปริญญาตรี
  - สูงกว่าปริญญาตรี

6. สถานภาพสมรส
- โสด สมรส
- หย่าร้าง หม้าย
7. ที่อยู่อาศัยปัจจุบันของท่าน
- บ้านพักของทางราชการ บ้านของบิดา มารดา
- บ้านของตนเอง บ้านเช่า
8. ท่านมีภาระต้องเลี้ยงดูคนอื่นอีกหรือไม่
- มี
- ไม่มี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ

1. รายได้ของท่านที่เป็นเงินเดือน เดือนละ
- 10,000 – 15,000 บาท 15,000 – 20,000 บาท
- 20,000 – 25,000 บาท 25,000 – 30,000 บาท
- 30,000 – 35,000 บาท มากกว่า 35,000 บาท
2. รายได้อื่นๆ ของท่าน เช่น เบี้ยเลี้ยง อาชีพเสริม ฯลฯ (ถ้ามี)
- เบี้ยเลี้ยง
- อาชีพเสริม
- ไม่มี
3. รายได้ของคู่สมรส
- ต่ำกว่า 15,000 บาท
- 15,001 – 20,000 บาท
- มากกว่า 20,000 บาท

4. ท่านมีรายจ่ายต่อเดือนจำเป็นที่ต้องจ่ายทุกๆ เดือน (ค่าอาหาร ค่าที่อยู่ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำมันรถ และค่าของใช้จำเป็น) ประมาณเดือนละ
☐ ไม่เกิน 5,000 บาท	☐ 5,000 – 7,000 บาท
☐ 7,000 – 1,000 บาท	☐ 10,000 – 15,000 บาท
☐ 15,000 – 20,000 บาท	☐ มากกว่า 20,000 บาท
5. ท่านมีรายจ่ายผ่านบัตรเครดิต หรือไม่
☐ ใช้ผ่านบัตรเครดิต	☐ ไม่ใช่

ข้อมูลด้านหนี้สิน

1. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินหรือไม่
☐ มี	☐ ไม่มี
2. ท่านมีหนี้สินต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาานานเท่าใด
☐ 5 – 10 ปี	☐ 11 – 15 ปี
☐ 16 – 20 ปี	☐ มากกว่า 20 ปี
3. ประเภทของหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ที่อยู่อาศัย
☐ ยานพาหนะ
☐ การอุปโภคบริโภค (สินค้าเงินผ่อน)
☐ การศึกษา
☐ การทำธุรกิจลงทุน
☐ ใช้จ่ายส่วนตัว
☐ ค่ารักษาพยาบาล
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. จากข้อ 3 อะไรเป็นเหตุจูงใจให้ท่านตัดสินใจก่อหนี้สินของท่าน
-		
--	--
☐ รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย	☐ ความจำเป็น
☐ ต้องการสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง	☐ ความต้องการส่วนตัว
☐ ต้องการมีให้ทัดเทียมกับสังคม	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. แหล่งสินเชื่อของท่าน
- สหกรณ์ออมทรัพย์ ธนาคาร
- สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร แหล่งเงินกู้ในระบบ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน

ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. การที่ท่านตัดสินใจเพื่อซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ เป็นเพราะสินค้าและบริการนั้น ๆ มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
2. การที่ท่านตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการรุ่นใหม่ ๆ นั้น เป็นเพราะท่านรู้สึกชื่นชอบและอยากทดลองใช้สินค้าและบริการนั้น ๆ เพื่อให้เป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยีและไม่ตกยุค
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
3. การที่ท่านซื้อสิ่งของที่มีแบรนด์เนม (เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า และนาฬิกา) เป็นเพราะเป็นของดีมีคุณภาพเป็นที่ได้รับความนิยม จึงทำให้ท่านดูดี และเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือผู้พบเห็น
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
4. การที่ท่านตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อต่าง ๆ เช่น ทีวี หนังสือพิมพ์ สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือปากต่อปาก
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
5. การที่ท่านตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น ท่านตัดสินใจเองโดยไม่มีการศึกษาใครเลย
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

6. การที่ท่านตัดสินใจบริโภคนสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้น เป็นเพราะเป็นช่วงลดราคา และมีของแถมแจกฟรี
- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
7. การที่ท่านบริโภคนสินค้าและบริการ เนื่องจากอดีตไม่เคยมี
- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาข้อมูลการทดสอบข้อสมมติทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าบุคคลมีเหตุมีผลตามหลักเศรษฐศาสตร์

1. เป็นสถานการณ์ให้ท่านเลือกตัดสินใจในการเลือก ถ้าโยนเหรียญให้ทายว่าออก หัว หรือ ก้อย
- สถานการณ์ที่ 1 ก. ได้รับเงินแน่ ๆ 1,000 บาท โดยไม่ต้องทาย
- ข. โยนเหรียญให้ทาย โดยถ้าออกหัวให้ 2,000 บาท กับ ถ้าออกก้อยไม่ได้เงินเลย
- ค. ทางเลือก ก, ข ไม่แตกต่างกัน เลือกอันไหนก็ได้
- เหตุผล.....
- สถานการณ์ที่ 2 ก. เสียเงินแน่ ๆ 1,000 บาท
- ข. โยนเหรียญโดยถ้าออกหัวเสีย 2,000 บาท กับ ถ้าออกก้อยไม่เสียเงินเลย
- ค. ทางเลือก ก, ข ไม่แตกต่างกัน เลือกอันไหนก็ได้
- เหตุผล.....
2. ถ้ามีโอกาสเลือกสลากกินแบ่งรัฐบาล 2 ใบ ที่มีรางวัล (ได้มาฟรี)
- รางวัลเลขท้าย 2 ตัว จำนวน 1 ใบ รางวัลละ 1,000 บาท โอกาสถูก 99% โอกาสที่ไม่ถูก 1%
- รางวัลที่ 2 จำนวน 1 ใบ รางวัลละ 100,000 บาท โอกาสถูก 0.01% โอกาสที่ไม่ถูก 99.99%
- ท่านจะเลือกรางวัลใด

3. ถ้าท่านจะขายรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ท่านมีอยู่ 2 ใบ ท่านจะขายรางวัล (ได้มาฟรี)
- รางวัลเลขท้าย 2 ตัว จำนวน 1 ใบ รางวัลละ 1,000 บาท ที่โอกาสถูก 99%
ในราคาเท่าไร
.....
  - รางวัลที่ 2 จำนวน 1 ใบ รางวัลละ 100,000 บาท ที่โอกาสถูก 0.01%
ในราคาเท่าไร
.....
4. ในความคิดของท่าน การมีหนี้สินเกิดจากสาเหตุใด (ตามความคิดเห็นของท่าน)
- .....
- .....
- .....
5. ท่านคิดว่าจะเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานี้สินอย่างไร (ตามความคิดเห็นของท่าน)
- .....
- .....
- .....

ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	พันโทหญิง มนไท จันทร์ทอง
ประวัติการศึกษา	พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยกองทัพบก พ.ศ. 2532
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	รองหัวหน้าฝ่ายงบประมาณ ส่วนแผนและกิจการมวลชน สำนักกิจการมวลชนและสารนิเทศ กองอำนวยการรักษาความ มั่นคงภายในราชอาณาจักร (ส่วนกลาง)